

STILOVNI SKI vestnik

Letnik XVIII.

Celovec, petek, 21. junij 1963

Štev. 25 (1100)

Prva matura na slovenski gimnaziji

Na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu je bila z usnimi izpiti dne 17. in 18. junija zaključena prva matura. Sestnajst fantov in deklet je uspešno končalo srednješolsko izobrazbo, med njimi šest z odličnim uspehom.

To dejstvo je šlo več ali manj brez posebnega poudarka mimo javnosti in vendar je to tako pomemben dogodek v zgodovini in razvoju slovenske srednje šole, da mu moramo posvetiti vso pozornost. Ne le zato, ker je ta prva slovenska matura na Koroškem v dolgi, razočarani prepolni zgodovini težke šolske borbe koroških Slovencev svetla točka, marveč zlasti zato, ker je s to maturo naša mlada slovenska gimnazija pred vsem svetom dokazala svojo visoko raven in polnovredno kvalifikacijo.

Lepo napredovanje in življenjsko voljo te naše srednje šole smo sicer s ponosom in veseljem občudovali že na vsakoletni njeni akademiji in jo bomo še posebno tudi na letošnji prireditvi to nedeljo. Toda te akademije javnost lahko smatra kot umetne, pripravljene, neorganske; prva matura pa je šele manifestirala in potrdila polno enakovrednost in visoko strokovno raven slovenske gimnazije.

Zato je bila zelo posrečena zamisel, da so se po končani maturi v torek zvečer zbrali poleg prvih maturantov in profesorov zbor tudi še starši mladih intelektualcev in nekateri gostje na slavnostni večerji, na kateri je po govoru ravnatelja, višjega študijskega svetnika dr. Joška Tischlerja, predsednik maturske izpitne komisije ravnatelj gimnazije na vojni akademiji prof. Bela Schreiner v svojem iznajanju poudaril izredno visoko strokovno raven šole in uradno potrdil njeno polnovrednost ter izjavil, da bo to svojo ugotovitev in pravično oceno zapisal tudi v svoje poročilo prosvetnemu ministru.

Koroški Slovenci smo na to uradno ugotovitev in laskavo oceno lahko ponosni in vemo, da je vse to v prvi vrsti zasluha velikega nesebičnega prizadevanja in truda ravnatelja šole dr. Tischlerja ter vsega učiteljskega zbora. To so poudarili tudi vsi govorniki na slavnostni večerji, kjer je kot zastopnik mladih maturantov s svojim lepim govorom Karel Smole tudi na zunanji dokumentiral, da se ti prvi intelektualci, ki zapuščajo slovensko gimnazijo, zavedajo kapi-tala, ki jim ga je nudil študij na tej šoli in zrelo gledajo na probleme današnjega časa in našega ljudstva. Ob tej priložnosti sta čestitala šoli tudi predsednika osrednjih slovenskih organizacij in je zlasti predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem pomembnemu dogodku dal širše mesto v naši borbi za enakopravnost, ko je poudaril, da so korenine slovenske gimnazije poglne že v času najtežje zgodovine, ko je na smrt obsojeno naše ljudstvo z vero v lepšo bodočnost šlo v borbo za visoke ideale strpnosti in bratstva med narodi ter miru v svetu. Sad te borbe za pravice našega ljudstva je člen 7 državne pogodbe, ki nam jamči tudi pravico do lastne srednje šole. Z zahvalo in priznanjem ravnatelju ter učiteljem je čestital mladim maturantom in jih pozval, da naj bodo kot prvi absolventi slovenske gimnazije tudi v življenju zakoreninjeni v svojem ljudstvu ter poborniki in znanilci idealov strpnosti, bratstva in miru, ki edini so garant resnične enakopravnosti in kulturnega ter vsesplošnega razvoja našega ljudstva.

Ob tem uspešnem zrelostnem izpitu slovenske gimnazije pa moramo izraziti svoje razočaranje nad dejstvom, da bodo tudi zrelostna spričevala še vedno dokument diskriminacije našega ljudstva in našega jezika: imena rojstnih krajev maturantov se tudi toplotno rojstvo označiti s slovensko, domačo označbo. Temu se moramo čuditi danes tem bolj, ko se toliko govori o potrebi in dolžnosti priznanja in izvrševanja odločb najvišjih sodišč. Mi pa že tri leta čakamo na izvršbo tozadevne razsodbe ustavnega sodišča, ne da bi se pristojna mesta medtem sploh zganila, kar nikakor ne govori v prid toliko poudarjeni »pravni« državi. V manjšinski politiki pa je še mnogo drugih primerov kršitve osnovnih pravic državljanov, kar se nikakor ne ujema s pojmom in z dolžnostmi resnične pravne države.

Naj bo ob pomembnem dogodku prve mature in ob začetku izvajanja nove devetletne srednješolske izobrazbe z novim prvim razredom, za katerega je do sedaj prijavljenih že nad 50 interesentov, ponovno resno poudarjena naša zahteva po lastni zgradbi za slovensko gimnazijo, da bo po tej njeni uradni ugo-

Zavidljiv uspeh sovjetske znanosti:

Novi rekordi v vesoljskih poletih

V zadnjih dneh je bil v knjigo zgodovine vesoljskih poletov zapisan nov list, ki bo enako kot prvi polet sovjetskega astronava Jurija Gagarina leta 1961 pričal o velikih sposobnostih človeškega uma pri osvajanju vesolja. Ne samo, da je peti sovjetski astronaut Valerij Bikovski, ki je zadnji petek z vesoljsko ladjo „Vostok V“ poletel v vesolje in se v sredo po 82 krožnih poletih okoli Zemlje spet srečno vrnil, postavil nov rekord; v nedeljo je z ladjo „Vostok VI“ nastopila potovanje okoli Zemlje tudi prva ženska, Valentina Terješkova, ki je 49-krat obkrožila naš planet in tako tudi na področju vesoljskih poletov manifestirala enakopravnost in enakovrednost žena.

Valerij Bikovski je v vesolju preletel več kot 3.300.000 kilometrov in se po dobrih 119 urah spet vrnil na Zemljo, polet Valentine Terješkove pa je trajal dobrih 48 ur ter je znašal okoli 2 milijona kilometrov. V primerjavi z vsemi dosedanjimi vesoljskimi poleti je to edinstven dosežek, če pomislimo, da je doslej trajal najdaljši polet (sovjetski astronaut Nikolajev) „samo“ dobrih 94 ur in 64 krogov okoli Zemlje, najuspešnejši ameriški poskus (Cooper) pa sploh le 34 ur in 22 obkroženj.

Najnovejše uspehe sovjetskih astronautov je vsa svetovna javnost sprejela z velikim občudovanjem, zlasti pa je to občudovanje veljalo poletu prve ženske v vesolje — Valentini Terješkovi, kateri so čestitale mnoge ugledne osebnosti, med njimi tudi angleška kraljica Elizabeta ter soproga predsednika SFRJ Jovanka Broz.

Vladna koalicija je še vedno uganka

Čeprav se je tako imenovani delovni odbor, v katerem so zastopniki obeh vladnih strank, že v ponedeljek bavil v vprašanji, ki jih je sprožila odločitev Upravnega sodišča v zvezi s povratkom Otta Habsburga v Avstrijo, ni prišlo do sporazuma in je zato tudi bodoča usoda vladne koalicije slej ko prej uganka, katere rešitev v teh dneh močno zaposluje najširšo javnost. Na seji imenovanega odbora sta obe stranki predložili vrsto osnutkov novih zakonov odnosno predlagali izpopolnitev že veljavnih zakonskih predpisov, s katerimi bi se v bodoče izognili neenotnim odločitvam najvišjih sodišč, toda v glavnem in trenutno najbolj aktualnem vprašanju — katera vrhovnosodniška odločitev glede Habsburga naj bi bila končno veljavna — pa sta obe strani vztrajali pri dosedanjih stališčih. Zato je bila za danes sklicana nova seja delovnega odbora.

Vprašanja, ki jih je sprožil nameravani povratek Otta Habsburga, pa ne zaposlujejo le ministre in visoke politike. Paralelno s »političnim bojem« se nadaljuje tudi »pravna

vojna« in je prišlo v tej zvezi že do ostrih očitkov na račun zvezne vlade in parlamenta, češ da sta s svojim zavlačevanjem šele dala povod za sedanje stanje, ki se odraža v neenotnosti pravosodja. Ugledni strokovnjaki, katerih mnenja pa si prav tako kakor pri politiki močno nasprotujejo, namreč argumentirajo, da do različnih odločb vrhovnih sodišč sploh ne bi bilo treba priti, če bi parlament in vlada pravočasno sprejela enotno odločitev.

Tretje »bojišče«, na katerem se bije boj za in proti Habsburgu, pa je široka javnost. Tukaj seveda ne gre za bolj ali manj izumetničene paragrafe, marveč za preprosto in toliko resnejše vprašanje: kaj bi pomenil povratek Otta Habsburga za Avstrijo tako v notranji politiki kakor tudi v njenih odnosih do ostalega sveta, predvsem do sosednih držav? Pretežna večina avstrijskega prebivalstva si je na jasnem, da bi bil s povratkom Habsburga v veliki nevarnosti notranji mir, resno ogrožena pa bi bila tudi socialna varnost delovnega ljudstva, kajti povratku samemu bi prej ali slej sledilo povračilo neizmerne imetje hiše Habsburg, katerega vrednost cenijo na dve do tri milijarde šilingov. V kočljivem položaju pa bi se Avstrija znašla tudi v svojih mednarodnih odnosih — sosedne države Češkoslovaška, Jugoslavija in Madžarska so na to nedvoumno opozorile — kjer bi vsako kršenje določil državne pogodbe in obveznosti, ki izhajajo iz statusa nevtralnosti, lahko privedlo do neprijetnih zapletov.

Ob upoštevanju teh in vseh drugih okoliščin, ki so se nakopičile v zadnjih letih, je pač razumljivo, da sedanjo krizo v vladni koaliciji niso izzvali le strankarsko-politični momenti, marveč gre za življenjsko važne in načelne odločitve, od katerih je odvisna nadaljnja usoda Avstrije. Tukaj pa igra zelo važno vlogo vprašanje, kakšno bo bodoče sodelovanje v vladi, za katero se v zadnjih dneh močno poteguje tudi FPÖ, ki si je na zadnjem deželnem kongresu v Celovcu precej samozavestno izstavila »zrelostno spričevalo«. Nasprotno pa je zvezni prezident dr. Schärff že povedal, da vstopu FPÖ v vladno koalicijo državnega merila ne bi bil naklonjen.

Začele so se volitve novega papeža

V ponedeljek je bilo devetdnevno žalovanje za pokojnim papežem Janezom XXIII. uradno zaključeno z mašo-zadušnico v Petrovi stolnici, ki jo je v navzočnosti 71 drugih kardinalov ter uradnih zastopnikov 83 vlad daroval kardinal Tisserant. Avstrijsko vladno delegacijo na tej slovesnosti je vodil državni sekretar v zunanjem ministrstvu dr. Steiner, Jugoslavijo pa je uradno zastopal veleposlanik v Rimu Ivo Vejvoda.

Medtem so bile v vatikanu tudi zaključene priprave za konklave, na katerem so zbrani kardinali včeraj začeli z volitvami novega papeža. Ko pišemo te vrstice, še ničesar podrobneja ni znano o začetku konklave, le uganjanja o novem cerkvenem poglavarju so ves čas po smrti papeža Janeza XXIII. polnila stolpce v številnih listih. Iz teh uganjanj je razvidno le toliko, da so se — kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista — izoblikovale med kardinali tri glavne struje, izmed katerih se ena zavzema za nadaljevanje »napredne« smeri, ki jo je ubral pokojni papež, druga se boče spet povrtni prejšnji »konservativni« politiki, medtem ko tretja skupina ni opredeljena in ji ravno zaradi tega pripisujejo največji pomen, češ da bo igrala odločilno vlogo pri bodoči usmeritvi Vatikana. V italijanskem tisku, ki je z dogodki v Vatikanu seveda najbolj poznan, je vsekakor prevladovalo mnenje, da spričo napredne smeri, ki jo je začrtal pokojni papež, in spričo sorazmerno močne struje kardinalov, kateri so tej smeri vedno nasprotovali, napredni struji ne bo povsem lahko izvoliti papeža, ki bi nadaljeval z usmeritvijo Janeza XXIII.

Zanimivo je dejstvo, da je bil med kardinali, ki imajo baje največ izgledov na izvolitev za novega papeža, imenovan tudi dunajski kardinal dr. König.

Volitve v Jugoslaviji

izraz visoke državljanske zavesti

Zadnjo nedeljo je okoli 12 milijonov Jugoslovancev v neposrednih volitvah izvolilo 120 poslancev v zvezni zbor zvezne skupščine ter 650 poslancev v republiške zbornice posameznih republik. Za zvezni zbor so v Srbiji izvolili 50 poslancev, na Hrvaškem 25, v Bosni in Hercegovini 21, v Sloveniji 10, v Makedoniji 7 in v Črni gori 3 poslance; za republiške zbornice pa je bilo izvoljenih po 120 poslancev v Srbiji, na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini ter v Sloveniji, 100 poslancev v Makedoniji in 70 poslancev v Črni gori.

Z nedeljskimi volitvami je bila zaključena tretja in s tem zadnja faza volitev za novo predstavniška telesa v Jugoslaviji, kajti meseca maja so po vsej Jugoslaviji volili že predstavnike v občinski skupščine, ki so nato izvolile še okrajne skupščine. Hkrati pa je bila s tem končana tudi velika predvolilna aktivnost, v kateri je bilo zabeleženih nad 60.000 zborov volivcev ter zaposlenih v podjetjih in ustanovah, na katerih so bili izvoljeni kandidati za odbornike ter poslance republiških in zveznih svetov delovnih skupnosti. Teh zborov se je udeležilo okoli 6,6 milijona državljanov.

Kakor že prej občinske volitve so zdaj tudi nedeljske volitve v republiške zbornice in v zvezni zbor potekale v prazničnem vzdušju. Na okrašenih voliščih širom Jugoslavije so državljani izbrali svoje predstavnike, ki jih bodo zastopali v posameznih zbora. Volina udeležba je po vseh republikah znašala nad 90 odstotkov, v Sloveniji pa je dosegla celo 96,2 %, medtem ko je za kandidate zveznega zbora glasovalo 94,9 % volivcev. S tem je jugoslovansko ljudstvo izpričalo visoko državljansko zavest in politično zrelost.

Ob tej priložnosti je treba še poudariti, da je sestava vseh skupščin — od občinskih do zvezne — močno pomlajena: izvoljenih je bilo okoli tri četrtine novih odbornikov, skoraj polovica od njih pa so neposredni proizvajalci.

Dijaki Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence priredijo v nedeljo, dne 23. junija 1963, v dvorani Delavske zbornice v Celovcu AKADEMIJO pod geslom

„Šola pozdravlja svoje prve maturante“

Na sporedu so nastopi šolskih pevskih zborov in narodni plesi, med temi tudi »Prvi rej«.

Začetek prireditve ob 15. uri in konec ob 17. uri. Podrobni sporedi bodo na razpolago.

Ravnateljstvo

Jedrske sile NATO

Majsko zasedanje zunanjih in obrambnih ministrov držav članic Atlantskega pakta v Ottawi je potekalo nepričakovano mirno. Od padli so običajni konflikti zaradi francosko-britanskih nesoglasij v zvezi z integracijskim procesom v Evropi, ni bilo ostrih besed v zvezi z ameriški kontakti s Sovjetsko zvezo zaradi Berlina in o jedrski obrambni konceptiji NATO so govorili tako, kot da ne bi bilo v zvezi z njo nikdar nobenih sporov. Zato so ottawski zasedanja ocenili v zahodnih uradnih krogih kot zelo uspešno, celo kot prelomnico, kot vrnitev k atmosferi zaupanja med zahodnimi zavezniki.

»Mir«, ki je vladal v Ottawi, pa je bil zgolj posledica taktične poteze, ki so si jo izmislili v ameriškem zunanjem ministrstvu. Kot znano, se Kennedyjeva vlada že dve leti zavezuje za to, da bi željam zahodnoevropskih članic NATO po jedrski oborožitvi zadostili z ustanovitvijo tako imenovane multilateralne jedrske sile, to se pravi s formiranjem enotno oboroženega ladjevja, na katerem bi bile atomske rakete in mešane posadke. Jedrske suverenosti posameznih držav ne bi bilo več, atomski vojaški potenciali bi bili integrirani, tako rekoč »od nikogar«, podrejeni bi bili posebej za to ustanovljenemu poveljstvu NATO, v katerem bi imeli pravico soodločanja vojaški voditelji vseh članic pakta, poslednja odgovornost pa bi še vedno bila pri ameriški vladi, kajti jedrska sila NATO bi bila navsezadnje vendarle samo sestavni del širšega ameriškega obrambnega (ali ofenzivnega) vojnega sistema.

Ta načrt je v celoti podprla pravzaprav samo Zab. Nemčija, ki se počuti v zahodni zvezi za drugorazredno silo in sluti v multilateralni ameriški konceptiji oprijemljivo možnost, da doseže zastavljeni si cilji, »nukleariziranje« svoje vojske. To velja kljub temu, čeprav »najbolje informirani ameriški novinar« Walter Lippmann vztrajno razširja »skrivnost«, da je za Kennedyja integracija jedrskih kapacitet NATO edini mogoči način zadostitve zahodnonemškemu jedrskim zahtevam, ne da bi zahodni Nemci resnično dobili atomsko orožje.

Kanada in skandinavske države so se uprle ameriškiemu načrtu, ker so načelno proti jedrski oborožitvi; Francija zato, ker hoče sama prejeti postati kolikor toliko enakopravna jedrska sila in je pripravljena šele potem, torej z okrepljene pozicije, razpravljati o morebitnih spremembah v obrambni strategiji Zahoda; Velika Britanija pa je bila proti zaradi tega, ker so njeni jedrski potenciali razmeroma dokaj razviti in bi s privolitvijo na nekakšno integracijo atomskega orožja izgubila svojo težo in pomen kot »subjekt« zahodne vojaške skupnosti.

Spricho teh nasprotovanj bi bilo skrajno ne-taktično in nerealistično, če bi ameriški zunanji in obrambni minister vztrajala pri maksimalnem programu Kennedyjeve severoatlantske politike ter provocirala zaostritev nasprotij in besede, katerih posledice bi bilo le z velikimi težavami mogoče popraviti. Ameriška predstavnika sta zato izbrala rajši princip »prvega koraka« (s tem izrazom je Dean Rusk tudi označil pomen zasedanja) in že vnaprej pristala na tako stopnjo jedrske integracije, da so se z njo lahko strinjali vsi, celo Francozi. In tako je ministrska konferenca sklenila, da bodo ustanovili »medzavezniške jedrske sile NATO«, torej formacijo, ki bo vsota vseh že obstoječih jedrskih potencialov zahodne vojaške organizacije: tri ameriške atomske podmornice, ki deloma že križarijo po Sredozemskem morju, britanski strateški bombniki in eventualno dve francoski eskadrili bojnih letal, ki nosijo atomsko bombo. Vse to bi bilo podrejeno posebnemu poveljstvu v pariški centrali NATO; šef tega štaba, ki bi ga sestavili po določenem ključu iz predstavnikov vseh članic pakta, bi bil Evropejec — ne Američan; verjetno Britanec.

Kaže, da Amerika s tem prvim korakom ni zelo na široko zakoračila na poti k zastavljenemu cilju in da ohlapni, v pluralni obliki formulirani naslov nove formacije (ne »jedska sila«, temveč »jedske sile«) nazorno dokazuje majhno pripravljenost neameriških članic NATO za intenzivnejšo integracijo, vendar pa se je proces začel in ameriško obrambno ministrstvo gotovo ne dvomi, da bodo zahodnoevropski zavezniki spricho njihove odvisnosti od nadaljnjega razvoja ameriških jedrskih sil prej ali slej morali na pot popuščanja.

Naj bo tako ali drugače. Ne ena ne druga rešitev problemov zahodne jedrske strategije ne prispeva k občutku varnosti v svetu, marveč nasprotno tako »multilateralno« kot »medzavezniško« atomsko orožje samo veča napetost in izziva ustrezno reakcijo na nasprotni strani. Izjave sovjetskega maršala Jeromenka o nameravanih represivnih ukrepih ob atomskem napadu so vsekakor take narave, da so spricho njih ottawski in drugi »sporazumi« še najbolj podobni pripravam na samomor človeštva.

(Po »Primorskem dnevniku«)

12. Avstrijski lesni sejem

v okviru
letošnjega koroškega velesejma

Tudi letošnjemu koroškemu velesejmu, ki bo v času od 8. do 18. avgusta, bo dal poseben okvir in pomen Avstrijski lesni sejem z udeležbo 1000 razstavljalcev iz 20 držav. V tem okviru je predvidena cela vrsta posebnih razstav, da omenimo le najvažnejše:

Koroška kmetijska zbornica bo v sodelovanju z ministrstvom za kmetijstvo in gozdarstvo ter avstrijskega produkcijskega centra priredila razstavo, ki bo prikazovala pogozdovanje, delovno tehniko ter gozdarsko orodje nekdanj in danes. Zvezni svet za lesno gospodarstvo pripravlja posebno razstavo o konstruktivni lesni gradnji. Združenje avstrijske industrije pohištva bo s podporo zvezne zbornice obrtnega gospodarstva predstavilo kvalitete izdelke avstrijske industrije pohištva. Industrija lesnih vezanih plošč (Sperrholzplatten) bo demonstrirala svoje izdelke kot univerzalno sredstvo za lesno predelavo. Lesnopredelovalna industrija Avstrije je dala pobudo za posebno razstavo pod naslovom »Avstrijske smučke imajo svetovni sloves«. Avstrijska lesna podjetja bodo ob sodelovanju strokovnega združenja avstrijske lesne industrije razstavljala moderne lesene konstrukcije in lesne sortimente. Institut za pospeševanje gospodarstva pa bo s svojo posebno razstavo opozarjal na izvozne zmogljivosti Koroške s posebnim poudarkom na izvoz lesa.

V okviru lesnega sejma bodo prirejena tudi razna strokovna posvetovanja, tako posvetovanje evropskih strokovnih novinarjev lesnega gospodarstva, mednarodno srečanje evropskih trgovcev s pohištvo ter seminar o produkciji pohištva v Evropi. Med inozemskimi razstavami pa je treba posebej omeniti razstavo »Mesto in pristanišče Trst«, jugoslovansko kolektivno razstavo s pristaniščem Reka ter gospodarsko-informacijsko razstavo Amerike.

Uspešen razvoj proizvodnje v Sloveniji

V zadnjih mesecih je bila v Sloveniji za beležena dinamika industrijske proizvodnje, ki je posebno v mesecu maju presegla vsa pričakovanja, saj je bila za 15 % nad lanskim povprečjem, v primerjavi s lanskim majem pa celo za 16 % večja. Tudi celotni uspeh prvih petih mesecev je letos zelo zadovoljiv in kaže, da je bila v tem obdobju skupna proizvodnja za 14 % večja kakor lani v enakem obdobju, kar presega za dobre 4 % planirano stopnjo povečanja za letošnje leto.

Hkrati pa primerjava med dinamiko proizvodnje in zaposlenosti odkriva tendenco močnejšega naraščanja produktivnosti dela. Letošnje povečanje proizvodnje za 14 % v primerjavi s lanskim letom je industrija Slovenije dosegla ob razmeroma neznatnem naraščanju števila zaposlenih. Povprečno je bilo v prvih petih mesecih v industriji zaposlenih

le za 2,6 % več delavcev kakor lani v enakem obdobju, kar pomeni, da je bila produktivnost za dobrih 11 % večja kakor lani.

Pri posameznih industrijskih panogah je bilo doseženo naslednje stanje: v industriji gradbenega materiala je bila proizvodnja meseca maja za 36 % večja kakor lani v istem mesecu, industrija nekovin, kamor spada tudi cementna industrija, izkazuje za 33 % večjo proizvodnjo kot lani, v kovinski industriji je bilo v aprilu in maju doseženo povečanje proizvodnje za dobro petino v primerjavi s lanskim letom, na visoki ravni poteka tudi proizvodnja v elektroindustriji, ki je v petih mesecih tekočega leta dala za 39 % več proizvodov kot lani, medtem ko znaša povečanje proizvodnje pri lesni industriji 14 %, pri papirni industriji 10 %, pri tekstilni za 11 %, pri usnjarsko-obutveni industriji za 13 % in pri gumarski industriji za 19 %.

Ameriško gospodarstvo ima resne skrbi

bo uspelo do konca leta 1962 doseči ravnotežje v ameriški plačilni bilanci, zdaj priznati, da sedanje stanje nikakor ne upravičuje nobenega optimizma glede nadaljnjega razvoja stanja plačilne bilance in je zato pričakovati, da bo njen primanjkljaj ob koncu letošnjega leta razmeroma visok.

Po mnenju ameriških gospodarskih oziroma finančnih strokovnjakov v strokovnih listih Združenih držav Amerike je osnovni problem za doseg zboljšanja stanja v plačilni bilanci v tem, da morajo investicije za zasebni kapital v Združenih državah postati bolj privlačne in spodbudne, in sicer ne glede na to, ali gre za domači, to je ameriški kapital, ali pa za inozemske investitorje oziroma za druge poslovne ljudi. Za doseg tega cilja pa je treba najprej pospešiti gospodarski razvoj, zlasti industrijsko rast v Združenih državah in s tem hkrati ustvariti večje možnosti za zaposlitev in tudi za večje koristi od naložb kapitala, z druge strani pa je po mnenju finančnih strokovnjakov nujno treba znižati davčna bremena glede naloženega kapitala.

Zboljšanje ameriške plačilne bilance je treba brezpogojno doseči, pravijo strokovni krogi, saj je prav primanjkljaj v tej bilanci glavni vzrok za neprenehno odtekanje zlata iz Amerike in za negotovost oziroma nestanovitnost ameriškega dolarja kot vodilne valute v svetu. Prav valuta ZDA je glavna osnova za normalno razvijanje svetovnega denarništv in hkrati obračunska podlaga za mednarodno trgovino in razne poslovne transakcije.

Še prav posebno pa poudarjajo v ameriških strokovnih finančnih glasilih pomen čimprejšnjega znižanja zadavnih davkov, da bi se tako dosegla splošna poživitev nacionalnega gospodarstva v Združenih državah Amerike in večja privlačnost za nove gospodarske investicije. To vse naj bi že v doglednem času rodilo ugodne posledice in nujno privedlo do zboljšanja ameriške plačilne bilance.

POŠIROKEM SVETU

MOSKVA. — Vodja britanske laburistične stranke Harold Wilson je po razgovoru s predsednikom sovjetske vlade Hruščovom izjavil, da je Hruščovu predlagal, naj bi se najbližji predstavniki Amerike, Francije, Sovjetske zveze in Velike Britanije redno sestajali vsako leto, in sicer bi bil tak sestanek najbolj ugoden ob začetku vsakega letnega zasedanja Generalne skupščine OZN. Wilson je dejal, da je premier Hruščov ta njegov predlog sprejel z odobravanjem.

ZENEVA. — Večina delegatov na konferenci Mednarodne organizacije dela je zapustila konferenčno dvorano v trenutku, ko je prišel na govorniški oder delegat Južne Afrike. V znamenje protesta zaradi politike rasnega razlikovanja so dvorano zapustile delegacije afriških, socialističnih in nekaterih zahodnih držav. Mnogi govorniki so v zadnjih dneh izrazili mišljenje, da predstavlja prisotnost delegacije Južne Afrike, ki vodi politiko apartheida, žalitev za mednarodno konferenco dela.

VARSAVA. — Prejšnji teden se je v Varšavi končala 16. zasedanje mednarodnega odbora za vesoljska raziskovanja. Predstavniki številnih držav, ki so se udeležili tega posvetovanja, so prediskutirali 108 referatov. Šefi delegacij Sovjetske zveze in Amerike so pozitivno ocenili perspektivo razvoja vesoljske znanosti. Za predsednika te organizacije so ponovno izvolili francoskega znanstvenika Rova. Sklenili so, da bo prihodnja konferenca v Firencih maja 1964.

BEOGRAD. — Po novi odredbi smejo domači in tuji potniki nositi iz Jugoslavije dinarske bankovce do skupnega zneska 1500 din (enako kot doslej), medtem ko se znesek, ki ga lahko vnesejo v Jugoslavijo, poveča od 1500 na 3000 dinarjev. V obeh primerih pa velja tudi še naprej predpis da je dovoljeno nositi čez mejo le bankovce po sto dinarjev.

PARIZ. — Francoski predsednik de Gaulle je pred nedavnim spet zavzel stališče da integracijskih stremiljenj v Evropi in dejal, da je Francija po gospodarski izgradnji evropske unije pripravljena delati tudi za politično izgradnjo te zveze. Toda ta Evropa — je poudaril — mora biti seveda zasnovana na stvarnosti in zdravem razumu, to se pravi, da mora biti skupnost narodov in držav. S tem je de Gaulle jasno izpričal, da Francija še nadalje trdno vztraja pri konceptiji tako imenovane »Evrope domovin«. Glede Atlantskega pakta pa je de Gaulle izjavil, da je Francija ustvarila z Zahodom »neko zvezo, ki jo imenujejo atlantski, toda v tej zvezi želimo ostati to, kar smo, z našimi sredstvi, našo osebnostjo, našo neodvisnostjo«.

KOPER. — Sedemčlanska delegacija Italijanskih novinarjev, ki je dalj časa bivala na obisku v Sloveniji in Hrvaški, je obiskala tudi Koper, kjer so se italijanski novinarji zlasti zanimali za vlogo in mesto italijanske manjšine in javnem življenju.

CAPETOWN. — Direktor uprave južnoafriških kaznilnic Vooster je izjavil, da je v južnoafriški uniji kakih 60.000 jetnikov. Več kakor 10.000 jih čaka na sodno obravnavo. Posebni odbor OZN za vprašanja v zvezi z rasnim razlikovanjem v Južni Afriki pa je zahteval nekdanjega južnoafričana, sedaj profesorja univerze Harvard Leslieja Rubina, ki je ugotovil, da je Južna Afrika v fazi, »za katero je značilno nasilje«.

BONN. — Gospodarski minister in Adenauerjev bodoči naslednik na položaju zahodnonemškega kanclerja Ludwig Erhard se je odločil opredeliti za razširitev zahodnoevropske integracije. Erhard je poudaril, da se Zahodna Nemčija znotraj EGS ne more več gospodarsko razvijati, kakor bi ustrezalo njenim možnostim. Izjavil je, da bi bila razširitev EGS, zlasti pa je vstop Avstrije, Švice in skandinavskih dežel, »neverjetno pomembna« za Zahodno Nemčijo.

WASHINGTON. — Ameriška uprava za vesoljske raziskave (NASA) je objavila, da so Združene države Amerike sklenile z Zahodno Nemčijo sporazum o sodelovanju pri realizaciji programa vesoljskih raziskav. Sporazum so dosegli med obiskom zahodnonemškega ministra za znanstvene raziskave Hansa Lenza v Ameriki.

ALŽIR. — Predsednik alžirske vlade Ben Bela je pred nekaj dnevi v Ruibi, nedaleč od Alžira, položil temeljni kamen prve alžirske tovarne usnja s letno zmogljivostjo 2000 ton. Moderno opremo za tovarno, v kateri bo zaposlenih okoli 300 delavcev, dobavljajo jugoslovanska podjetja na podlagi nedavno sklenjenega sporazuma o jugoslovanskem investicijskem kreditu Alžiriji.

JERUZALEM. — V Jeruzalemu so uradno sporočili, da je predsednik izraelske vlade David Ben Gurion podal ostavko. V sporočilu je rečeno, da je premier Ben Gurion podal ostavko iz »osebnih razlogov« in da njegov sklep o tem »ni v zvezi z državnimi problemi niti s kakim dogadkom«. Politični opazovalci opozarjajo, da so Ben Guriona, ki je bil na čelu izraelske vlade od leta 1948, ostro kritizirali zaradi njegove politike do Zahodne Nemčije.

BUENOS AIRES. — Po poročilu Reuterja so argentinski vojaški voditelji, ki so skušali v aprilu izvršiti udar proti oblasti predsednika Guida, napovedali, da so pripravljene akcijo ponoviti, le da tokrat bolj uspešno. Generala Montero in Rawson, voditelja aprilskega upora, ki se zdaj skrivata, sta poslala tisku odprto pismo, kjer pozivata prebivalstvo, naj »stirne vrste za končno zmago«.

VARSAVA. — Na povratku z obiska v Sovjetski zvezi se je voditelj britanske laburistične stranke Wilson ustavil v Varšavi, kjer je razgovarjal z najvišjimi poljskimi državniki. Pred odhodom v London je Wilson izjavil, da glede meje Odra-Nisa ni razlik med stališči poljske vlade in njegove stranke. Hkrati je podprl načrt poljskega zunanjega ministra Gampackega o ustanovitvi brezatomске cone v srednji Evropi ter dejal, da bo laburistična stranka vedno proti atomski oborožitvi Zahodne Nemčije.

VIENTIAN. — Poveljnik enot laotškega levčarskega gibanja Patel Lao general Singaho je povabil poljskega nevladističnega sil generala Kanga Lijsa, naj pride v Fong Savan na sestanek, kjer bi »proučili ukrepe za pomiritev položaja in oživitve solidarnosti«.

V Zbirki slovenskih klasikov:

Lovro Kuhar — Prežihov Voranc

veliki sin in umetnik slovenske koroške zemlje

Pri Državni založbi Slovenije v Ljubljani je pred nedavnim izšla prva knjiga „Zbrana dela“ Lovra Kuharja — Prežihovega Voranca, prva izmed dvanajst knjig, s katerimi bo predstavljeno življenjsko delo največjega umetnika, ki ga je rodila slovenska koroška zemlja. Morda je le naključje, pač pa je dejstvo, da so Prežihova dela v doslej najbolj obširni, popolni in znanstveno obdelani zbirki začela izhajati prav letos, torej v letu, ko obhajamo 70-letnico rojstva tega preprostega kmeta, delavca in pisatelja, ki se je kot samouk razvil v umetnika velikega formata. Njegovo mesto v slovenski književnosti je najbolje orisano s tem, da je bil sprejet v monumentalno zbirko slovenskih klasikov — „Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev“.

Kakor že povedano, bo „Zbrano delo“ Prežihovega Voranca obsegalo dvanajst knjig, katerih uredništvo sta prevzela Drago Druškovič in Jože Koruza, ki sta kot dobra poznavalca Prežihovega življenja in dela vzbudila pozornost že leta 1957 s svojimi prispevki za „Prežihov zbornik“. Najboljše spričevalo za urednika pa je vsekakor prva knjiga Prežihovega „Zbranega dela“, v kateri so na 560 straneh poleg pisateljevih povesti ter nezbranih novel in črtic iz obdobja 1909—1927 natisnjene tudi obširne opombe D. Druškoviča tako k celotni zbirki kakor tudi posebej k prvi knjigi. In treba je priznati, da to niso le običajne opombe, marveč gre za doslej najboljšo literarno-zgodovinsko in literarnokritično presojo Prežihovega človeka in pisatelja, tako da nam bo naš znani Prežihov Voranc postal še

prav znan v vsej svoji osebnosti in ustvarjalnosti.

Že prva knjiga nam predstavlja v marsičem „novega“ Prežihovega, namreč kot človeka, ki je pravkar zgrabil za pisateljsko orodje in si s svojimi prvenci kljub številnim oviram in težavam pogumno utira pot, katerega ga bo pozneje privedla v vrsto priznanih pisateljev in umetnikov slovenske besede. Toda pot do tega cilja je bila prav za Prežihovega posebno dolga in težavna: sin kmečkega najemnika v obmejni koroški vasi je že v zgodnji mladosti spoznal bistvo socialne odvisnosti in nacionalne ogroženosti; vraslo je vanj, ga spremljalo skozi vse življenje ter mu usmerjalo poglede na svet, ki jim je dajal izraza v svojih umotvorih. K vsemu temu pa je moral v svojem razvoju od pasivne ljubezni do materine govorice do aktivnega oblikovanja besede še skozi trdo šolo samouka, ki ga je napravila zelo občutljivega za vsako krivico in ga vzgojila v doslednega zagovornika pravice.

Kot tak je vzbudil pozornost že s svojimi literarnimi prvenci, ki jih je pod raznimi imeni objavljaval v takratnih slovenskih listih od celovskega Mira, Domačega prijatelja in

Kresa mimo Zarje in Slovenskega ilustriranega tednika do Ljubljanskega zvona. Vendar je moral še dolgo čakati, da je izšla prva samostojna knjiga njegovih črtic, ki jo je leta 1925 izdala Zadruga založba v Ljubljani pod naslovom „Povesti“. S številnimi ovirami, ki jih je moral premagovati pri izdajanju svojih del (tistim, ki prizadevajo slehernega pisatelja začelnika, so se v nadaljnji stopnji njegovega literarnega razvoja pridružile še ovire, katere mu je povzročal položaj političnega begunca), pa se je srečaval tudi še pozneje. Šele tik pred razpadom stare Jugoslavije, deloma pa celo šele po osvoboditvi so izšli njegovi večji teksti, kot sta romana „Požganica“ in „Dobrodo“ ter zbirka krajše proze „Samorastniki“ oziroma roman „Jamnica“ in obe zbirki potopisov „Od Kotelj do Belih vod“ in „Borba na tujih tleh“, medtem ko je izbor črtic in novel s snovjo iz narodnoosvobodilnega boja in koncentracijskih taborišč „Naši mejniki“ ter zbirko črtic za mladino „Solzice“ v knjižni obliki izdal šele v zadnjem obdobju svojega življenja. Del njegove krajše proze pa je ostal tudi še ob pisateljevi smrti razmetan po časopisu in nekaj še v rokopisu.

Tej pomanjkljivosti tudi knjiga „Kanjuh iz Zagale“ ter izbor „Prežihovih spisov“ v štirih knjigah, kar je izšlo po pisateljevi smrti, ni v celoti odpomoglo, zato je toliko bolj razveseljevali sedanji načrt za izdajo „Zbranega dela“ Prežihovega Voranca v dvanajstih knjigah, ki bo obsegala vse, kar je mogoče spoznati za avtorjeve spise in bo poleg tega opremljena še s strokovnimi opombami. Kot taka nam bo ta izdaja še-

le prav približala podobo našega velikega Prežihovega Voranca kot pisatelja, borca, samouka in politika, ki je s svojimi prvimi deli komaj opozoril nase, v svojem nadaljnjem razvoju pa zato tembolj presenetil kot pisateljski fenomen velikih razsežnosti.

In še nekaj: Čeprav je prepotoval mnogo dežel in spoznal življenje številnih narodov, je Prežihov Voranc vedno bil in ostal zvesti sin slovenske koroške zemlje; njej in njenemu človeku je posvetil svoje najlepše spise. Našemu ljudstvu in naši domovini je postavil mogočen spomenik, ki bo dobil svojo veličastno in nesmrtno podobo v „Zbranem delu“ Lovra Kuharja — Prežihovega Voranca.

-rj.

Od 13. 6. — 28. 8. v Ljubljani:

XI. poletne kulturne prireditve

Tudi letošnje poletne kulturne prireditve, ki so se doslej imenovali „Ljubljanski festival“, imajo obširen in pester spored. Začela so se s večerom pesmi in plesov sedmih narodov ob sodelovanju folklornih skupin iz Avstrije, Italije in Jugoslavije; sledila je glasbeno-zabavna revija mednarodnih mojstrov iz Bolgarije, Češkoslovaške, Francije, Grčije, Italije, Jugoslavije in Romunije; za prihodnje tedne pa so na sporedu naslednje prireditve:

26. 6. — Nastop afriškega folklornega ansambla „Seneegal-Dakar“.

30. 6. — Baletni večer beograjske Opere, ki bo obsegal D. Radič: „Čele-Kula“, P. Konjović: „Simfonijski triptih“, K. Baranović: „Lectrovo srce“.

1. 7. — Massenelova opera „Don Kihot“ v izvedbi beograjske Opere (solisti Miroslav Čangalović, Ladko Korošec kot gost in Breda Kalef-Simonović).

2. 7. — Borodinova opera „Knez Igor“ v izvedbi beograjske Opere (solisti Dušan Popović, Valerija Heybal, Djordje Djurdjević in Zarko Cvejić).

3. 7. — Massenelova opera „Don Kihot“.

5. 7. — Verdijeva opera „Falstaff“ v izvedbi zagrebške Opere.

6. 7. — Opera I. Zajca „Nikola Šubić Zrinski“ v izvedbi zagrebške Opere.

7. 7. — Opera I. Stravinskkega „Razuzdančeva usoda“ v izvedbi zagrebške Opere.

9. 7. — Wolf-Ferrarijeva opera „Zdraha na trgu“ v izvedbi ljubljanske Opere (solisti M. Patikova, D. Čuden, V. Bukovčeva, J. Lipiček, S. Hočvarjeva, B. Stritarjeva, R. Koritnik, L. Korošec, S. Smerkolj in F. Lupia).

10. 7. — Wolf-Ferrarijeva opera „Zdraha na trgu“.

11. 7. — Golovčeva opera „Ero z onega sveta“ v izvedbi ljubljanske Opere (solisti J. Gostič, M. Brajnik, V. Bukovčeva, M. Klaričeva, L. Korošec, F. Lupiča, E. Srešen, M. Pihler, B. Stritarjeva in M. Radev).

12. 7. — Golovčeva opera „Ero z onega sveta“.

14. 7. — Nastop bolgarskega folklornega ansambla „Georgij Dimitrov“ iz Solije.

16. 7. — Nastop sovjetskega folklornega ansambla „Lezginka“ iz Kavkaza.

18. 7. — Nastop slovaškega folklornega ansambla „Lučnica“ iz Bratislave.

20. 7. — „Monstre koncert“ pihalnih orkestrov iz Zagreba in Ljubljane s skupno 110 članov.

26. 7. — Revija evropskih narodnih plesov, sodelujejo skupine iz Nizozemske, Švedske, Avstrije in Jugoslavije.

2. 8. — Nastop romunskega folklornega ansambla „Rapsodija“ iz Bukarešte.

7. 8. — Nastop folklornega ansambla „Tanec“ iz Skopja.

14. 8. — Offenbachova opereta „Parisko življenje“ v uprizoritvi zagrebškega kazališta „Komedija“.

23. 8. — J. Javorkova „Kriminalna zgodba“ v uprizoritvi ljubljanskega Mešnega gledališča.

24. 8. — J. Javorkova „Kriminalna zgodba“.

27. 8. — M. Držić-M. Sancinova komedija „Lazar sp'd klanca“ (tripele do Uloče) v izvedbi Slovenskega gledališča iz Trsta.

28. 8. — M. Držić-M. Sancinova komedija „Lazar sp'd klanca“.

Predstave (vsakokratni pričetek ob 20.30 uri) so v letnem gledališču oziroma v predvorju Križank in v Športnem parku ing. Stanka Bloudka, v primeru slabega vremena pa v opnem gledališču.

Objava slovenske gimnazije

Šolsko leto 1962-63 bodo vse koroške šole zaključile z razdelitvijo spričeval v petek, dne 5. julija 1963.

Prvi dan velikih počitnic, to je v soboto 6. julija, so na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu sprejemni izpiti za prvi razred, in sicer ob 8. uri.

Prijave je treba izvesti do 1. julija. Potrebni so naslednji dokumenti:

1. rojstni list,
2. dokument o avstrijskem državljanstvu,
3. popis učenca, katerega pošlje šola direktno.

Na dan izpita pa mora učenec predložiti spričevalo, ki ga bo dobil dan poprej.

Istega dne so tudi sprejemni izpiti v višje razrede. Za prvi razred je predpisana učna snov 4. šolske stopnje, za vse ostale razrede pa dobite pojasnila v šolski pisarni.

Pismene prijave je treba nasloviti na „Direktion des Bundesrealgymnasiums und Gymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22/II“.

Ravnateljstvo

Poletne igre v Brežah:

Na Petrovi gori so se dobro pripravili

Kakor smo v našem listu že obširno poročali, bodo v okviru letošnjih poletnih iger v Brežah uprizorili Goethejevega »Fausta«, in sicer oba dela v eni predstavi. Po izjavi vodje breškega ansambla, arhitekta Sandlerja, so se prav dobro zavedali velikih zahtev, ki jih stavi to največje dramsko delo v nemškem jeziku. Vendar uprizoritev »Fausta« na Petrovi gori ni naključje: že ob »rojstvu« stalnih poletnih iger v Brežah leta 1949 so v ožjem krogu uprizorili prvi del te Goethejeve umetnine in od takrat stalno spremlja skupino želja po uprizoritvi celotnega dela na veliki javni prireditvi.

V 14. letu poletnih iger v Brežah je ta želja končno postala resničnost. Ansambel, ki skupno šteje že okoli sto ljudi, je v teh letih šel skozi trdo šolo, pa tudi tehnične naprave na Petrovi gori so bile tako izpopolnjene, da so se v tej sezoni lahko odločili za veliki korak. Že od novembra lanskega leta ima ansambel redne vaje in v vseh teh mesecih za 30 glavnih igralcev poleg poklicnih dolžnosti ni več kaj drugega kot skrb za igro — dnevno vaje, ki pogosto trajajo od sedmih zvečer do enih ponoči. Potrebna je res velika požrtvovalnost, saj so priprave za uprizoritev »Fausta«, kakor je povedal arhitekt Sandler, zahtevale doslej največ dela, truda in žrtev; hkrati pa so igralci prav s tem komadom najbolj povezani in so se preprosti ljudje tako živeli v svoje vloge, da jih prenašajo že v vsakdanje življenje.

Zato smo lahko prepričani, da bo letošnja igralska sezona na Petrovi gori pri Brežah, kjer bodo po premieri 29. junija vsak teden sledile tri ali štiri predstave, posebno uspešna in bi bilo samo želeto, da bi bilo naklonjeno tudi vreme, ki pri predstavah na prostem razumljivo igra zelo važno vlogo. V kolikor je odvisno od ljudi, so se na Petrovi gori vsekakor izredno dobro pripravili, tako da bo letošnji »Faust« lahko pomemben korak naprej v razvoju že tradicionalnih in priznanih kvalitetnih poletnih iger v Brežah.

Agrarna politika EGS in njen vpliv na mednarodna tržišča s kmetijskimi pridelki

(7. nadaljevanje)

Če se bodo institucije EGS pustile voditi po teh vidikih, na postavljeno vprašanje, kakšen vpliv bo imela agrarna politika EGS na mednarodna tržišča s kmetijskimi pridelki, ni mogoče samo reči, da bo njen vpliv le ugoden in pospeševalen. Toda o takem vplivu ne more biti govora pri nobeni agrarni politiki, vendar pa je treba ugotoviti, da je aktivno prizadevanje agrarne politike skupnosti za upoštevanje položaja na mednarodnih agrarnih tržiščih zelo važen pozitiven element.

Ena izmed rešitev: zblizanje med agrarnimi politikami

Gotovo je, da samo to ne zadošča za vpisovanje reda na mednarodnih tržiščih, o katerih ni mogoče zanikati, da vlada na njih velika zmeda. Ker pa je bilo že uvidoma rečeno, da je nemogoče v agrarno politiko neposredno vdreti s trgovinsko političnimi zahtevami, sedaj lahko še dodamo, da ozdravljenja mednarodnih agrarnih tržišč ni mogoče doseči z izsiljevanjem trgovinsko političnih koncesij od agrarne politike. Ozdravljenje svetovnih tržišč gotovo ne bo doseženo, če se bo zanje prizadevala le ena ag-

rarna politika, veliko več upanja v tej smeri obstoja, če bo doseženo obsežno mednarodno agrarno politično sodelovanje. Le če se bodo vsi udeleženci na svetovnem tržišču ali pa vsaj kolikor mogoče veliko število njih trudilo za njegovo ozdravljenje, obstojajo izglede za uspeh. V tem smislu je tudi podpredsednik EGS, Manshold, že na zasedanju GATT v letu 1958 predlagal ukrepe* za poenotenje in zboljšanje pogojev tekmovanja na mednarodnih agrarnih tržiščih. Do podobne pobude je prišlo tudi za časa pogajanj o britanskem pristopu k EGS. Zato agrarna politika skupnosti lahko trdi, da je že doslej podvzela daljnovidne poizkuse za ozdravljenje mednarodnih agrarnih tržišč in prav gotovo je, da bo tudi v bodoče imela podobne tendence.

Če se trdi, da agrarna politika skupnosti lahko vzdrži vsaki mednarodni kritiki, potem je treba biti tudi na jasnem, da s tem še zdaleka niso rešeni problemi za gospodarske in trgovinske partnerje skupnosti. Še vedno obstojajo težki politični problemi, ki izvirajo iz gospodarskega sodelovanja skupnosti z drugimi ev-

ropskimi deželami. Poleg teh obstojajo tudi še problemi, ki izvirajo iz gospodarskih odnosov skupnosti do razvitih in nerazvitih izvenevropskih partnerjev. Kot znano, je v ZDA velik interes na agrarnih eksportih v skupnost, nič manjši pa ni ta interes v državah, ki so še v razvoju. Tako je n. pr. EGS v povprečju zadnjih let letno uvozila za 2,7 milijarde dolarjev kmetijskih pridelkov iz držav v razvoju.

Končno ostane še dejstvo, da mora skupnost, ki je v celoti visoko industrializiran gospodarski prostor, iz interesov splošne gospodarske politike jemati obzir na razširitev svoje zunanje trgovine. Čeprav je srečna, da ji je uspelo razviti skupno agrarno politiko, ima EGS vendar zaradi tega precej težav pri reševanju načelih vprašanj. Skupno trgovinsko politiko bo imela šele ob koncu prehodne dobe. Tudi prilagoditev članic na skupno gospodarsko politiko bo zahtevala še precej časa. Pravtako v dosedanjem kratkem času še ni mogla priti do skupne politike držav v razvoju.

Ni vse zlato, kar se svetli

Iz teh izvajanj in misli načelnika oddelka za trgovinsko politiko pri generalni direkciji EGS-komisije v Bruslju dne 20. februarja 1963 na Du-

naju je mogoče povzeti, da se EGS na področju prehrane svojih 170 milijonov prebivalcev načrtno in sistematično osamosvaja. Prav zato sta bila sklenitev in v velikimi težavami povezana praktična organizacija za izvajanje skupne agrarne politike določena za prva, globoko v strukturo kmetijstva in celotnega gospodarstva članic posegajoča ukrepa za realizacijo in utrditev načel rimske pogodbe. V agrarni politiki EGS, kjer nesporno prevzema vodilno vlogo Francija, ne gre le za to, da s politiko cen mobilizira vse proizvodne rezerve in možnosti povečanja produktivnosti svojega kmetijstva v svrhu zagotovitve prehrane svojega prebivalstva, marveč gre že sedaj za to, da se skupnost tudi na mednarodnih tržiščih pojavi kot izvoznik kmetijskih pridelkov in izdelkov živilske industrije, ne pa samo kot njihov uvoznik.

Celotni prikaz agrarne politike EGS in njenega vpliva na mednarodna tržišča pa tudi kaže, da postaja ona eden najbolj učinkovitih instrumentov za lažje uveljavljanje splošne politike skupnosti na tretje dežele in njihova različna združenja. Ko bo na področju proizvodnje krušnega in krmnega žita postala skupnost neod-

visna od njunega uvoza ter od uvoza mesa in drugih živalskih produktov, bo seveda prišla njena industrija v škripce, kjer bo na inozemskih tržiščih še lahko plasirala svoje izdelke. Iz tega razloga je skupnost nedvomno raje pridružila v svoj sklop vrsto novih afriških držav kot pa Anglijo ali katerokoli članico EFTA (Šlo območje prostega trga). Afriške države, ki so vse šele v razvoju, bodo v njenem sklopu na eni strani obvezni odjemalec industrije evropske šestorice, po drugi strani pa ji bodo morale obvezno dobavljati poljedelske in druge surovine za prehrano in industrijo. S pridružitvijo vrste afriških dežel je torej visoko industrializirana evropska šestorica EGS pridobila prepotrebno tržišče za svojo industrijo in za svoje nadaljnje prehranske potrebščine svojega prebivalstva. S tem je pridobila tudi na mednarodnem gospodarskem vplivu, istočasno pa tudi na političnem vplivu in moči nasproti tretjim deželam in njihovim silam v svetu. V takih okoliščinah pa odpira EGS evropskim deželam pot v svoje vrste le v toliko, v kolikor to koristi njenim gospodarskim, političnim in strateškim konceptom.

(Nadaljevanje prihodnjaj)

* Code de la bonne Conduite

* glej članek „Nova pola v francoskem kmetijstvu“ v 21. številki našega lista

Letošnje letovanje otrok na Jadranu

Letošnje poštinsko letovanje slovensko govorečih otrok iz Koroške je določeno v 2 skupinah. Prva skupina bo na letovanju v času od 11. do 31. julija, druga skupina pa v času od 31. julija do 20. avgusta. Otroci bodo letovali v Savudriji.

Starši, ki želijo poslati otroke na letovanje, naj vložijo PISMENO PROŠNJO, iz katere mora biti razvidno: ime, poklic in naslov staršev, ime otroka in izjava, če je že kdaj bil na letovanju in kolikokrat. To prošnjo naj starši skupno s priloženim lanskim šolskim spričevalom, zdravniškim spričevalom, iz katerega mora biti razvidno, da ja za otroka letovanje na morju priporočljivo, priporočilom krajevne prosvetne ali zadržne organizacije, osebno izkaznico otroka s sliko in režijskim prispevkom v znesku 250.— šilingov oddajo do najpozneje 29. junija 1963 na naslov: Zveza slovenskih organizacij, Celovec — Klagenfurt, Gasometergasse 10. Posebej opozarjamo, da ZSO posameznih dokumentov ne prevzema in da velja za prijavljenega le otrok, za katerega so bili hkrati oddani vsi navedeni dokumenti.

Za OSEBNO IZKAZNICO otroka velja le izkaznica (Personalausweis), ki jo izstavi okrajno glavarstvo, ali pa potni list. Za otroke z osebnimi izkaznicami je potrebna tudi izjava (v nemščini) očeta oz. zakonitega zastopnika, da se strinja s potovanjem otroka v inozemstvo.

Za letovanje pridejo v poštev le otroci v starosti od 9 do 14 let, pri čemer imajo prednost otroci, ki še niso bili na letovanju. V prošnji starši lahko navedejo željo, s katero skupino bi radi poslali otroka na letovanje. Po možnosti bo ta želja upoštevana. Starši, katerih otroci bodo sprejeti na letovanje, bodo po končanem prijavnem roku dobili tozadevno pismeno obvestilo in potrebna nadaljnja navodila.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

Petinsedemdesetletnica

Te dni obhaja Lojze Milač, kmet p. d. Prenar na Blatu pri Pliberku, 75-letnico svojega delu posvečenega življenja. Pri njegovi prožnosti in duševni čistosti bi mu nihče ne prisodil te častitljive življenjske dobe, kar je razveseljivo. Tako mladostnega so brez dvojne ohranila marljiva dela in gotovo tudi trdna gorenjska narava.

Nekaj let pred prvo svetovno vojno so se Milačevi priselili iz Olševka na Koroško, kjer so kupili Prenarjevo kmetijo na Blatu. Oče je pozneje mlademu Lojzu izročil kmetijo, dočim sta eden njegovih bratov Ivan in sestra Katica študirala, drugi brat Silvester pa je prevzel domačijo na Kranjskem.

Lojze je kmet v pravem pomenu besede. Njegov svet so postali blaška polja in travniki, temni gozd na obronku Libiča in dobravski ravnini, žitni valovi, nekdanji rožnata ajda, sadno drevje okoli in okoli domačije, v jeseni zvrhani vozovi krompirja in ne nazadnje polni blevi. Vsemu temu posveča vsa leta ogromno truda, čas dela je izkoriščal do dna. Danes se lahko veseli, da tudi njegov sin Janez in mlada njegova žena korakata po njegovih stopinjah.

Kadar so s Karavank in Svinške planine pritiskali mrzovi in sipali mehki sneg na strnišča, je bilo več časa, čeprav delo na kmetih tudi pozimi ne počiva, da je bral in sicer mnogo bral in si s tiskom širil in razširil obzorje. Z Milačem se je sploh mogoče s pridom razgovoriti o najrazličnejših vprašanjih. Osnove za izobrazbo, strokovno in splošno, pa si je osvojil tudi v kmetijski šoli na Grmu.

Svoje bogate sposobnosti ves čas posveča tudi naši skupnosti. Zelo mlad se je že vključil v naše prosvetno življenje in sodeloval pri vseh prosvetnih prizadevanjih kot pevec in odlični igralec. Hkrati se je učil glavne

Srečanje koroških slovenskih žena v Bilčovsu

Na uspelem srečanju koroških slovenskih žena preteklo nedeljo v Bilčovsu je bilo zares v pravem pomenu besede združeno koristno in prijetno. Pobudo za sestanek so dale bilčovske žene in ga tudi vsestransko dobro pripravile.

Dvorana pri Miklavžu je bila nabito polna, ko je tov. Lojzka Boštijančičeva pozdravila udeležence in raztolmačila namen srečanja, ki je bil v tem, da se naše žene med seboj bolje spoznajo, da razpravljajo o naših skupnih težavah in začrtajo pot za uspešno reševanje visokih nalog, ki pripadajo prav ženam-materam. Predvsem je pereča točka našega prizadevanja, da ohranimo in ohranimo na naši zemlji dragoceno dobrino materino besedo, ki jo izpodrivajo že iz mladih src. Matere so poklicane, da vsadijo v otroška srca spoštovanje in ljubezen do jezika davnih naših prednikov in storijo vse, da jim otroka duhovno ne pohabijo in odujijo roditeljem. Nato je v nemškem jeziku pozdravila letoviščarko iz Kölna, ki je tudi bila navzoča in si z velikim razumevanjem pustila razložiti pomen srečanja. Dejala je, da bo o tem povedala tudi doma v svojem kraju.

Pod vodstvom poštinskega in izkušnega prosvetila Janka Ogrisa je prisrčno nastopil zbor mladih pevcev, razen tega so otroci postregli z deklamacijami in dvema veselima igricama. Pod vodstvom Krznarjeve iz Plešivca pri Kolmarji vasi so nastopila dekleta s petjem ob spremljavi gitar. Vsi nastopi so želi navdušeno odobravanje ter so lahko pobuda za tovrstno hvalno delo povsod pri naši mladini, kjer živi slovensko ljudstvo.

Tov. Sablatnikova je v verzih nanizala žalostne spomine iz težkih dni naše zgodovine in naglasila, da je žalostno, ko moramo ugotavljati, da starši često pozabljajo, da so njih predniki govorili slovenski jezik, ki so ga po vesti dolžni ohraniti tudi v mladini s tem, da se otroci naučijo tudi materinskega jezika.

V jedrnatih besedah je nato Janko Ogris podčrtal vlogo žene v današnjem tehnično naprednem svetu, ob izumih vseh vrst in tudi s poletom žene v vsemirje. Vse priča o sposobnosti žene, toda nikdar ne smejo naše žene-matere zanemariti prvenstvene naloge, ki jim pripada v družini. Mati je prva učiteljica in vzgojiteljica, zato naj matere storijo vse, da naša beseda iz naše iz stoletja v stoletje podedovane zemlje ne bo nikdar izginila. Skrb in odgovornost matere mora biti, da so otroci prijavljeni tudi k pouku materinščine v osnovnih šolah. Hočemo, da se naši otroci naučijo obeh deželnih jezikov, za to bo otrok nekdanji staršem hvaležen, ker mu more znanje obeh jezikov le koristiti v življenju. Zaradi tega nam nihče ne more podtikati, da podiramo meje. Evropa se bori za skupnost, ki ne bo poznala narodnega zatiranja. Prav naše žene naj pomagajo soustvarjati znosno sožitje med vsemi narodi, nikakor pa ne na račun rododomora lastnega slovenskega naraščaja. Naše žene naj storijo svojo dolžnost, je zaključil svoj nagovor, ki je našel globok odmev.

Tov. Milena Gröblacherjeva se je zahvalila vsem, ki so doprinesle k lepemu uspehu tega srečanja koroških slovenskih žena in zaključila bistveni del sestanka. Sledila je potem še sproščena družabnost.

Zlato poročno slavlje v Lobniku

Lepo družinsko slavlje je bilo na binkoštno nedeljo pri Velflu v Lobniku nad Železno Kaplo. Prav ta dan je minilo petdeset let, odkar sta mladi ženin Franc Prušnik in mlada nevesta Marija, rojena Keliš, sklenila zakonsko zvezo. Zlati jubilej poroke sta dočkala pri razveseljivi telesni in duševni svežini ter s ponosom in zadovoljstvom se lahko ozirata na skupno prehojeno življenjsko pot. Marljivo in naporno delo je bilo kronano z vidnimi uspehi. Iz skromne zapuščene Velflove domačije, ki jo je kupil oče Franca, sta z ženo ustvarila — pozneje tudi z izdatno pomočjo svojih otrok sina Karla in hčere Režike — idealno in vzorno malo kmetijo v idilično lepi legi strmega Lobnika. Prikupno so oblikovani stanovanjski in gospodarski prostori, negovano je polje, vzorno je gojeno sadno drevje in skoraj kot simbol očeta Prušnika je čebelnjak. Izkušnje iz umnega gospodarstva in čebelarstva je oče vedno rad posredoval tudi drugim v okviru zadevnih organizacij.

V svoji družinski celici sta jubilanta zgledno vzgojila svoja otroka, ki sta si tudi oba ustanovila svoje družinsko življenje, kjer so se rodili vnuki in vnučinke zlatoporočencev. Samoumevno, da so ob zlato poročnem jubileju prihiteli v ta prijetni dom vsi številni krvni sorodniki očeta Franca in matere Marije. Poleg sina Karla in hčerke Režike je bilo na slavlju nič manj kot 13 vnukov in 6 pravnukov. Na tem družinskem slavlju so bile zastopane takorekoč štiri Prušnikove generacije. Ni čuda, da sta bila slavljenca ter prisrčne pozornosti nad vse vesela in da je bilo slavlje pestro in živahno, kateremu so dali svojstven pečat prav mladi in najmlajši. Mladi naraščaj je postregel že s pravcatim koncertom in drugimi razigranimi domisleki. Zdrav je ta Prušnikov rod, zdrav telesno in duševno.

V Prušnikovi družini so vedno veliko brali. S knjigo in časopisom so se izobraževali in si širili obzorje. Zavestno in nesebično delijo svoje znanje in izkušnje vedno tudi naši skup-

nosti. Te vrline Prušnikovih so v prvi vrsti pripisati dobri vzgoji in prepričevalnemu zgledu jubilejnih poročnih slavljencev. Več o nespornih zglednih zaslugah očeta Prušnika — ki mu je z razumevanjem in zvesto stala ob strani tudi žena — na vseh področjih našega skupnega prizadevanja, bodisi na prosvetnem, zadržnem ali političnem področju, smo povedali v našem listu lani v jeseni ob očetovem petinsedemdesetletnem življenjskem jubileju.

Hkrati s srčnimi čestitkami želimo spoštovanima jubilantom mnogo sreče in zadovoljstva še prav mnogo let!

Iz Celovca

Dosedanji direktor urada koroške trgovinske zbornice dr. Adolf Wakolbinger je prevzel dolžnosti generalnega sekretarja zvezne gospodarske zbornice. Po sklepu zborničnega predsedstva je bil za novega direktorja urada koroške trgovinske zbornice imenovan dr. Windfrid Darbe, dosedanji vodja zavoda za gospodarsko pospeševanje.

Poklicna požarna bramba je maja stopila 38-krat v akcijo. V 9 primerih je bila alarmirana zaradi požarnih nevarnosti različnega obsega. Nadalje so gasilci sprostili pet cest, 3-krat so pomagali pri vodnih nevarnostih, spravili so enega utopljenca na suho, odprli ena stanovanjska vrata, rešili eno žival in 1-krat nastopili kot čuvarji javne varnosti. V 17 primerih so poklicali požarno brambo k tehnični pomoči proti plačilu. Nastalo škodo cenijo na okoli 300.000 šilingov, škodo pa, ki so jo gasilci preprečili, ocenjujejo na okoli 510.000 šilingov.

Maja meseca so pri celovških matičnih uradih skupno registrirali 273 rojstev in 102 smrtna primera. Med novorojenimi jih je 168, ki so izven Celovca, med umrlimi pa 50. V istem mesecu je bilo v Celovcu sklenjenih 55 zakonskih zvez.

videli na primer tudi na velikem jubilejnem zadržnem srečanju v St. Jakobu v Rožu in zadnjič na koncertu hrvatskega pevskega zbora v Celovcu, kar je lahko zgled mnogim drugim.

Kot človek je jubilar vedno vder in odkrit prijateljski značaj, odlikuje ga tudi prijetna družabnost in gostoljubnost. Zaradi tega ga imajo radi vsi, ki ga poznajo in spoštujejo ga vsi dobri ljudje brez razlike strankarske ali jezikovne pripadnosti.

Milaču k življenjskemu jubileju srčno čestitamo z željo, da bi mu bilo danih še prav mnogo srečnih in zadovoljnih let življenja.

Boroveljski železarji na obisku pri železarjih na Ravnah

Skupina članov obratnega sveta pri podjetju KESTAG v Borovljah je na povabilo delavskega sveta železarne na Ravnah na Koroškem napravila prijeten in hkrati poučen izlet v ravnosko železarsko tovarno. Obiskali so takorekoč železarji železarje in je bilo srečanje nad vse prijetno in tovariško.

Boroveljske goste je pozdravil predsednik delavskega sveta v železarni na Ravnah ter jim izrekel prisrčno dobrodošlico. Na kratko je orisal zgodovinske in kulturne zanimivosti kraja, v katerem so izkopali mnoge rimske predmete, ki dokazujejo, da je bilo v tem kraju že v starem veku in pozneje središče industrije in domače obrti do današnje moderne in razvite železarne.

Pod strokovnim vodstvom in pojasnjevanjem ekspertov so si gostje ogledali veliko tovarno z mnogimi sodobnimi modernimi napravami in prigradnjami iz zadnjih let. Veliko podjetje je napravilo na boroveljske železarje močan vtis in izmenjali so z ravnoskimi železarji marsikatero misel iz medsebojnih izkušenj s področja železarske industrije. Razen tovarne so boroveljskim gostom razkazali tudi druge znamenitosti na Ravnah, kakor gimnazijo, knjižnico, nove zgradbe z delavskimi stanovanji in Dom železarjev, znano kavarno in gostinsko podjetje.

V Dom železarjev je direktor ravnoske železarne Klančnik povabil boroveljske goste na skupno kosilo. Ob tej priložnosti sta spregovorila ravnatelj železarne in predsednik boroveljskega delavskega obratnega sveta, kolega Rantitsch, ki se je zahvalil za prisrčen sprejem in izdatno okrepčilo. Nato so se skupno podali v smučarsko kočjo pod Uršljo goro, od koder je lep razgled. Gostje so si lahko ogledali široko okolico, ki je po svoji pokrajinski lepoti ter hvaleznih izletih in turah zelo mikavna in pripravna za turizem. V kočji se je na mah razvila prijetna in sproščena družabnost. Ljudje podobnega poklica so se prav odlično in v prijateljskem vzdušju razumeli in spoznavali med seboj, hkrati pa se tudi prijetno zabavali.

Tudi ta izlet naj koristi poglobljanju dobrih in prisrčnih medsebojnih odnosov med prebivalstvom tu in onstran meje, kajti pesem dela je enaka pri nas v Borovljah kakor v zamejstvu na Ravnah. Koristno in naporno delo plemeniti človeka preko vseh meja.

Pliberk

»Florej je umrl«, so prejšnji teden na praznik pravili ljudje po Pliberku. Isti dan so mrtvega pripeljali iz bolnišnice v Celovcu ter ga na pokopališču pod Libičem položili k večnemu počitku.

S Florejem je odšel v večnost skromen mož in takorekoč kos starega Pliberka. Sicer ni bil Pliberčan, temveč doma v Rinkolah, toda preživel je desetletja v Pliberku kot pomožni delavec pri pliberški občini. Pogosto je pravil, sedaj, ko je bil že rentnik, da je kot občinski delavec služboval pod kakimi desetimi pliberškimi župani, ki so ga vsi, brez izjeme različnih značajev, radi imeli kot sposobno delovno moč. Rad je tudi pripovedoval, da je v svojih mladih letih služil vojake skupno z deželnim glavarjem Wedenigom, kateremu je bil celo kot »šarž« nadrejen. Srčno pa je bil vesel, da ga je Wedenig kljub svoji današnji visoki funkciji vedno poznal in se rad razgovarjal z njim ter se zanimal zanj.

Svoja zadnja leta je pokojni preživel bolj bedno. Zdravje se mu je zrahljalo, renta je bila skromna, prebival pa je v bornem stanovanju. Občina bi mu že morala preskrbeti boljše stanovanje na stara leta.

Florej je bil razen pridnega delavca tudi spreten mesar. Kadar je v prejšnjih letih utegnil, je pomagal med drugim tudi mojstru Možini, ki ga je zelo cenil. Občina ga je s pridom uporabljala tudi kot mesarja pri klanju v sili, ko so ljudje v času hude gospodarske stiske poceni meso zelo radi kupovali in nikakor niso bili izbirični.

Dokler je mogel, je bil tudi nadvse navdušen lovec in lovci v pliberški okolici so ga vsi poznali ter radi imeli kot svojega lovškega prijatelja. Njegovo življenjsko popotovanje v prostih urah je bilo pogosto od gostilne do gostilne, kjer se je rad srečaval z dobrimi znanci in prijatelji, nikdar in v nobenih okoliščinah pa ni zatajil svojega slovenskega pokolenja.

Pogrebni svečanosti se je udeležila številna množica žalnih gostov, med temi zastopniki občine in mnogo lovskih tovarišev, ki so se dostojno poslovili od pokojnega Floreja Sadjaka.

Mlad pošten Jugoslovčan, ki stalno živi na Koroškem, išče pošteno slovensko dekle v starosti od 18 do 26 let. Ponudbe na upravo Slov. vestnika Celovec - Klagenfurt, Gasometerg. 10

MLADI VEDEŽ

KOLO — Predhodnik današnjega kolesa je naprava, ki bi jo lahko imenovali kar „tekalni stroj“. Imela je namreč dve kolesi in krmilo, podobno kot današnja kolesa, toda bila je brez pogonskega mehanizma. „Kolesar“ je sedel na sedežu in poganjal napravo kar tako, da se je s konicami nog, ki so se dotikale tal, odrival naprej. Prvo tako naprava je 1813. leta izdelal gozdarski mojster Karl von Drais.

1851. leta je bilo izdelano prvo kolo, ki je imelo nožni zaganjalnik. Pedala so bila pritrjena pri sami osi sprednjega kolesa. Sedež je bil nameščen nad prvim kolesom, ki je imel premer skoraj štirikrat večji, kot je bil premer zadnjega kolesa.

Prvo kolo s takim pogonskim mehanizmom, kot jih imajo današnja kolesa, so izdelali 1865. leta. Seveda je bil ta mehanizem že sila preprost.

Jovan Jovanovič Zmaj
Veter
Jaz sem veter, dvigam prah,
kaj ni vas me, deca, strah!
Zdaj sem dete, kakor vi,
zdaj vihar sem, bliske krešem,
kolo naokoli plešem,
zdaj spet sikam kakor gad,
zdaj ko vetrič piham hlad,
zdaj nevihta sem — bežite,
vrata pred menoj zaprite!
Jaz sem veter, dvigam prah,
kaj ni vas me, deca, strah!

Živela sta dva brata. Zelo sta se imela rada. Hudič jima je zavidal. Sklenil je, da ju spre in loči. Starejši zamahne-nekoč s polenom in udari brata po očesu. V strahu, da bi ga brat ne ubil, zbeži mlajši v gozd.

Ko se je znočilo, je splezal na drevo. Ponoči je pod drevesom zaslišal razgovor. Poslušal je in spoznal, da so hudiči. Zbrali so se okoli glavarja in mu pripovedovali, kaj je kdo hudega storil ta dan.

Prvi je rekel:
„Sprl sem dva brata in starejši je izbil oko mlajšemu.“

Drugi pravi:
„Pokvaril sem mlin z devetimi kamni. Nikdar več ne bo delal.“

Tretji se oglasi:
„Jaz pa sem izvalil kraljično, da je padla in si zlomila nogo.“

Neki star hudič, ki je sedel glavarju na desni, se je zamislil in dejal:

„Kaj se hvalite! Mislite, da ste kaj velikega napravili? Če se slepi brat umije v potoku, ki izvira pod tem drevesom, bo takoj spregledal. Če kdo vzame tole vodo in polije z njo mlinske kamne, se bodo takoj spet zavrteli. Tudi cesarična, če se umije s tole vodo, bo takoj zdrava!“

Brat, skrit med vejami, je vse to slišal. Zjutraj se je umil na izviru pod drevesom in spregledal. Potem je šel k mlinu. Zlil je

Pravica in krivica

malo vode na kamne in ti so se začeli vrteti.

Končno je šel še k cesarju in dejal:
„Svetli cesar, jaz bom ozdravil tvojo hčer!“

„Prav,“ je dejal cesar. „Če jo ozdraviš, te bogato obdarim, če ne, te pogubim.“
Brat je dal cesarični zdravilno vodo. Umi-la si je noge in takoj ozdravela.

Tedaj ukaže cesar, naj mu dajo veliko denarja in živine. Poslovil se je od njega kot od sebi enakega.

Brat se je vrnil domov. Ko ga je starejši brat zagledal, se je nasmejalo. Vprašal ga je, kako si je pozdravil oči in kako je prišel do takega bogastva.

Brat mu je povedal vse, kako je bilo. Končno je pristavil:

„Tako je to. Krivica je vedno hudičovo delo. S pravico dosežeš vse!“

Starejši brat mu je zelo zavidal in dejal:

„Grem še jaz na drevo poslušat hudiče. Če bom videl, da ne bo nobena koristi, jim povem, da si ti prisluškoval. Potem ti bodo spet izbili oko in ti vzeli vse bogastvo.“

„Nikar ne hodi!“ je prosil brat. „Slabo se bo končalo. Jaz sem nehoti poslušal nji-

hov razgovor, ti pa greš tja s hudobijo v srcu. Če se ti hoče bogastva, vzemi pol mojega.“

Toda kdo ga bo poslušal? Starejši brat je šel v gozd in splezal na drevo. Ponoči so se spet zbrali hudiči. Zbrali so se okoli glavarja in mu pripovedovali, kaj je kdo napravil ta dan. Trije hudiči, ki so se bili ono noč pohvalili, so zdaj potožili.

Prvi je dejal:
„Nekdo je močnejši od nas; vse pokvari, kar mi napravimo! Tisti človek, ki sem ga zadnjič oslepil, je spregledal!“

Drugi reče:
„Tudi mlin, ki sem ga pokvaril spet dela.“

Tretji pristavi:
„In cesarična je ozdravela.“

„Takoj si bomo na jasnem,“ je rekel glavar.

„Kaj si pa ti napravil, stari?“

Stari hudič, ki je sedel glavarju na desni, se je zasmejal in rekel:

„Ves dan sem se mučil, da sem pripeljal tistega človeka, ki je zadnjič prisluškoval na drevesu.“

Hudiči skočijo, privlečejo starejšega brata z drevesa in ga odvedejo v gozd.

Nihče ga ni več videl, nihče ga ni več slišal.

(Bolgarska pravljica)



Kako so nastale gosli

Bila sta nekoč reven mož in revna žena, ki dolgo nista imela otrok. Zgodilo pa se je nekoč, da je žena šla v gozd. Tam je srečala starko, ki ji je takole povedala:

„Pojdi domov in razbij bučo, nalij mleka vanjo in ga popij, pa boš rodila sina, ki bo srečen in bogat.“

Starka je izginila, žena pa je šla domov in storila, kakor ji je bilo rečeno.

Po devetih mesecih je rodila lepega fantička. Toda ni ji bila usojena dolgotrajna sreča. Kmalu je zbolela in umrla. Tudi mož je umrl, ko je bilo sinu dvajset let. Pa si je mislil fant: Kaj naj bom doma? Po svetu grem in si poiščem srečo.

Fant je torej hodil od vasi do vasi, od mesta do mesta, sreče nikjer ni našel. Tako je prišel nekoč v veliko mesto, kjer je živel bogat kralj, ki je imel prelepo hčer. Za ženo ga je hotel dati samo tistemu, ki bi znal narečiti nekaj takega, česar še nihče na svetu ni videl. Dosti mož je že poskusilo srečo, toda vse je kralj poznal. Niso namreč znali nič takega, česar bi kdo že poprej ne videl.

Ko je fant to slišal, je šel h kralju in rekel:

„Tvojo hčer bi rad za ženo. Povej, kaj naj naredim?“

Kralj se je razsrdil in rekel:

„Vprašuješ, kaj bi? Saj veš, da dobi samo tisti tvojo hčer za ženo, ki zna narediti nekaj

takega, česar še nihče na svetu ni videl. Ker si tako neumno vprašal, boš v ječi poginil!“

Nato so zaprli kraljevi služabniki mladeniča v temno ječo.

Komaj so zaprli vrata, se je ječa razsvetlila in prikazala se je Matuja, kraljica vil. Rekla je fantu:

„Ne žaluj, vzela se bosta s kraljično. Tu imaš škatlico in palčico. Izpulji mi nekaj las in napni jih preko skrinjice in palčice!“

Fant je storil, kakor mu je velela Matuja. Ko je dodelal, je dejala:

„Potegni s palčico po laseh na škatlici!“

Mladenič je ubogal. Nato je dejala Matuja:

„Ta škatlica naj se spremeni v gosli, naj ljudi razveseli ali užalosti, kakor boš hotel.“

In vzela je škatlico in se zasmejala vanjo, potem pa je zajokala in njene solze so padale v škatlico.

Rekla je tedaj fantu:

„Zdaj pa potegni po laseh na škatlici!“

Fant je ubogal. In privrele so pesmi iz škatlice, da je bilo srce ob njih zdaj žalostno, zdaj veselo.

Ko je Matuja izginila, je poklical fant hlapce, jim velel, naj ga popeljejo pred kralja, in je dejal kralju:

„Zdaj pa poslušaj in glej, kaj sem naredil!“

Nato je začel igrati in kralj ni vedel, kaj bi od veselja. Dal je fantu svojo lepo hčer za ženo in poslej so živeli vsi v sreči in miru.

Tako so nastale gosli. Ciganska pravljica

INDIJSKA BASEN

Razbiti lonec

V nekem kraju je živel braman Svabhavakripana. S priberačenim rižem, ki mu je ostal po obedu, je napolnil lonec in ga obesil na steno; spodaj je imel svojo posteljo. Ponoči ga je venomer gledal in si pri tem mislil:

„Tale lonec je zvrhano poln riža. Če bi nastala lakota, bi zanj dobil sto srebrnikov. Za to bi si kupil dve kozi; ker se koze vsakih šest mesecev okozlijo, bom kmalu imel čredo koza. Potem bom za koze dobil goveda! Prodal bom teleta in nato vole. Za vole si bom kupil kobile in imel kmalu mnogo konj. Za konje bom iztržil zlato. Za zlato bom dobil hišo s štirimi poslopji v četverokotniku. Potem bo še prišel braman v mojo hišo ter mi dal lepo deklico z bogato doto za ženo. Ta mi bo rodila sina, ki mu bom dal ime Somasarman. Ko bo toliko dorasel, da ga bom na kolenih uječkal, bom vzel knjigo, sedel v konjski hlev in študiral. Somasarman me bo videl in ker bo želel, da bi ga na kolenih poučeval, bo zlezal iz materinega naročja in prišel k meni prav zraven konjskih kopit. In razjezil se bom pa zaklekal bramanki!“

»Pridi po otroka! Vzemi ga!«

»Ona pa, zaposlena z gospodinjstvi, me ne bo slišala. Potem bom skočil in jo brcnil!«

Ko je bil v takšne misli zatopljen, je brcnil z nogo v lonec. Loncec se je razbil, braman pa je bil ves od riževe kaše, ki je bila v loncu.

Zato pravim: Kdor nesposmetno prede načrte za bodočnost, temu se zgodi kakor Somasarmanovemu očetu, ki leži pod rižve kašo.

Ivo Andrić

62

Travniška kronika



To je bila torej rešitev ki jo je polkovnik z družino čakal že leta in leta. Sedaj ko je prišla je bila videti silno preprosta razumljiva sama po sebi. In kot vse rešitve je prišla prepozno in prezgodaj. Prepozno ker ni mogla spremeniti ne olajšati vsega kar so pretrpeli v čakalnju; prezgodaj, ker je kot vsaka sprememba sprožila polno novih vprašanj (selitev, denar, nadaljnja kariera), na katera doslej niso mislili.

Ana Marija, zadnje mesece čudovito pomirjena in utišana, je bruhnila v jok. Kot vsi ljudje njene vrste je jokala zaradi bolezni in zdravila, zaradi želje in njene izpolnitve. Šele burna scena s polkovnikom, ko mu je naštel vse, kar bi moral on, ko bi hotel in se upal, očitali njej, ji je dala dovolj moči in spodbude, da se je začela pripravljati za odhod.

Nekaj dni kasneje je prišel novi generalni konzul, podpolkovnik von Paulić, doslej poveljnik graničarskega polka v Kostanjici, da osebno prevzame dolžnost od von Mittererja.

Prihod novega avstrijskega konzula je bil v sončnem

aprilem dnevu zelo slovesen in dostojanstven, čeprav vezir ni poslal bogve koliko ljudi k sprejemu. Mladostni in postavni Paulić na odličnem konju je pritegnil nase vse poglede in vzbudil radovednost in skrito občudovanje celo pri takih, ki bi tega nikoli ne priznali. Ne samo on, temveč tudi njegovo spremstvo je bilo čedno, bleščeče in okraščeno kot pri paradi. Tisti, ki so ga videli, so pripovedovali drugim, ki niso bili na trgu ali pri oknih, kak junak in lepoteč je novi avstrijski konzul.

In ko je čez dva dni v slovesnem sprevodu in spremljanju od von Mittererja šel na prvi obisk k vezirju, se je zgodilo nepričakovano čudo. Ljudje so gledali spreved, iskali z očmi novega konzula in molče dolgo zrla za njim. Turkinje so kukale iz svojih zamrežij, otroci so plezali na ograje in zidove, toda od nikoder ni bilo niti glasu; nobene sramotilne besede. Le Turki v trgovinah so ostali enako nepremični in mrki.

Taka je bila prva pot novega konzula v Konak in nazaj.

Von Mitterer, ki je prej povedal von Pauliću, kako sta bila on in njegov francoski tovariš sprejeta pred nekaj leti ob prvem sprevodu skozi Travnik, je ta sprememba razočarala. V nastopu slabe volje, ki je bila precej podobna nevoščljivosti, je novemu konzulu na drobno naštel žalitve, s katerimi so ga takrat obkladali. Pripovedoval mu je to bolešno in z rahlim očitkom v glasu, kakor bi bil on, von Mitterer, s svojim trpljenjem utrl to lahko in prijetno pot svojemu nasledniku.

Toda novi generalni konzul je bil take vrste človek, da se je vedno zdelo, da so mu vsa pota utrla.

Paulić je izhajal iz bogate ponemčene zagrebške družine. Mati mu je bila štajerska Nemka iz velike hiše von

Niedermayerjev. Bil je tridesetleten, izredno lep možak, postaven, zlahtne polti, s kratkimi rjavimi brki, ki so mu senčili usta, z velikimi rjavimi očmi, v katerih so iz globoke sence sijale temnomodre zenice; imel je goste, naravno kodraste lase, ostrižene po vojaško. Iz njega je velo nekaj meniško čistega, hladnega in umirjenega, toda brez sledu notranjih bojov in pomislekov, ki tolikokrat vtisnejo bridkoben pečat obličju in vedenju mnogih menihov. Ves ta nenavadno lepi človek se je gibal in živel kot v nekakšnem ledenem oklepu, za katerim je izginjalo vsako znamenje osebnega življenja ali človeških zahtev in slabosti. Tak je bil tudi njegov govor, stvaren, ljubezniv in docela brezoseben, tak njegov globoki glas in nasmeh, ki je z belih in pravičnih zob včasih kot hladna mesečina obsijal njegov kamniti obraz.

Ta umirjeni podpolkovnik je bil nekoč nenavadno bogataško dete, čudež dobrega spomina in pregodnje dozorelosti, potem pa eden tistih izrednih dijakov, ki se pojavijo komaj vsakih deset let, katerim ni šola nič posebnega in ki napravijo po dva razreda hkrati. Očetje jezuiti, pri katerih je ta čudežni otrok študiral, so že mislili, da bodo dobili z njim eno tistih popolnih osebnosti, ki stoje kot ogelni stebri v stavbi jezuitskega reda. Toda ko je dopolnil štirinajsto leto, je fant samostanu nenadoma obrnil hrbet, pokopal vse upe očetov jezuitov in si izbral vojaški poklic. V tem so mu pomagali tudi starši, posebno mati, ki je imela v svoji družini živo vojaško tradicijo. In tako je od učenca, ki je vzbujal občudovanje svojih profesorjev klasičnih jezikov z naglico umevanja in širokim znanjem, postal vitek, bister kadeč, ki so mu vsi prerokovali veliko bodočnost, zatem pa mlad oficir, ki ni kadil ne pil, ki je bil brez dogodivščin z ženskami, brez sporov s starešinami,

Da bomo bolj razumeli trmastega otroka

Znano vam je, da imamo v otrokovem razvoju dve obdobji trme. Prvo obdobje nastopi nekako med drugim in tretjim letom, drugo obdobje pa ob nastopu pubertete.

Le kako bi pomagali takemu otroku?

Najprej moramo vedeti, da je nastop trme v obdobju med drugim in petim letom ter puberteto nekaj povsem normalnega in da smo lahko upravičeno zaskrbljeni takrat, če to obdobje ne nastopi. V naši praksi pa srečujemo tudi otroke, pri katerih so navali trme tako močni, da moramo poiskati nasvete in pomoč pri zdravniku ali pa psihologu.

Kaj se dogaja v duševnosti takega otroka? Majhen otrok je povsem instinktivno bitje. V prvem letu mu starši ugoje v vsem, kar želi. Če je otrok lačen, mu mati hitro nudi hrano, če joka, ga vzame v naročje in ga poziba. Drugače pa otrok reagira, ko preide na drugo obliko hranjenja. Tak majhen otrok smatra to za nekaj njemu vsiljenega in reagira z jezo včasih celo z bruhanjem. Znano je, da dojenje ne predstavlja otroku samo fiziološko zadovoljitev; otrok sprejema preko dojenja tudi svojsveno čustveno ugodje. In prav zaradi te nagle spremembe reagira s trmo. Pogosto vidimo, kako taki odstavljenci trmasto držijo stisnjene ustnice, ko pa se mati »iz protesta« odstrani, pa prst v usta in sesa.

Po prvem letu otrok pridobiva razna izkustva. Ko je naredil nekaj korakov, se je udaril ob polico, polil toplo mleko — na vse to reagira z jokom.

V začetku drugega leta se otrok z okolico sporazumeva že z govorom. Če mu kaj ni všeč, se pričenja jeziti. Včasih je tako hud in to morda zaradi malenkosti, da smo odrasli kar zapreženi. Otroci v tem obdobju odkrijo svoj lasten jaz. Sedaj ne govori samo »jaz hočem«, prične uporabljati tudi »hočem« in »nočem«. Otroci od drugega do petega leta ne uporabljajo razuma — uporabljajo za presojo samo čustva. Če se otrok jezi z vsem telesom, krili z rokami in nogami, udarja z glavo ipd.

Zato nekaj nasvetov:

- Izogibajmo se situacij, v katerih se otrok razburi.
- Ne odražajmo otroka s silo od igre, če ga želimo narahiliti.
- Ne dražimo otroka po nepotrebnem.
- Otroci dveh let ne more biti za svoja dejanja odgovorni.
- Vredni in dragi predmeti naj ne bodo otroku dosegljivi.
- Od otroka ne moremo pričakovati samokontrole.
- V navali trme ga skušajmo usmeriti na drug problem ali njegovo pozornost na drug predmet.
- Ne dopuščajmo otroku, da postane center scene.
- Ne kregajmo se s tako majhnim otrokom.
- Otroka trmo ne moremo izbiti z našo trmo.
- Palica ne vpliva vzgojno.
- Otroku ne razlagajmo, kaj je prav in kaj ni prav, v navali trme, pač pa šele čez nekaj dni v prijetnem razgovoru.
- Otroci ne bodo trmast, če jim bo zagotovljena ljubezen staršev.
- Po kazni je treba z otrokom prijateljsko ravnati.

Otroka do treh let že lahko kaznujemo tako, da ga primerno okregamo ali pa mu odvzamemo nekatere privilegije. Ko smo otroka okregali ali ga kaznovali, moramo kmalu »očistiti atmosfero«. To se pravi, ne smemo živeti z otrokom in napetost vzdržati.

Pogosto opažamo, da je otrokova trma podobna trmi staršev. Če globlje psihološko ana-

liziramo tako otrokovo vedenje, vidimo, da se vede do punčke in medvedka prav tako kakor starši do njega. Najhuje za otroke pa je, če ga starši kaznujejo, on pa se ne čuti krivega.

Če se starši v tem obdobju skušajo poglobiti v otrokovo duševnost in mu pomagajo, mine to obdobje brez večjih težav. Po tem obdobju nastopi v otrokovem razvoju umirjena faza. Otrokov življenjski krog se zelo razširi, otrok spozna več novih prijateljev, otrok najde vzore v otroškem vrstcu, nato v šoli in ni več tako močno vezan na starše.

Podobne težave v razvoju otroka pa nastopijo v obdobju pubertete, to je nekako med 12. in 15. letom. V tem obdobju se pri otrocih pokažejo razne telesne in duševne spremembe. Otroci se zaradi teh sprememb sam zelo vznemirjeni in nestrpni, pretirano občutljivi in zaradi tega je v stalnih konfliktih z avtoriteto. V tem obdobju je njegova največja želja, postati neodvisna osebnost. Kako ravnamo z otrokom v tem obdobju: ● Otroku ne bodimo strog vzgojitelj, temveč prijatelj. ● Pustimo, da otroci v tem obdobju tudi samostojno odločajo.

Selitev razgali človekovo življenje do najbolj skritih potankosti. Von Mitterer jesedaj lahko opazoval in pri-

Brez zelenjave ni zdravja

Le mešana hrana z veliko zelenjave in sadja je prava prehrana za človeka. Zelenjava je najvažnejši vir, resnična zakladnica za vitamine (C, B skupina in A) in mineralne snovi (kalcij, magnezij, železo), ki jih naš organizem neobhodno potrebuje. S poskusi na živalih je dokazano, da so

morale poginili tiste, ki so bile hranjene s kalorično sicer močno hrano, pa ni vsebovala vitaminov in mineralnih snovi.

Polnovredna in zdrava je posebno sveža in pravilno pripravljena zelenjava, zato moramo povziti vsak dan nekaj sveže zelenjave. Tudi celuloznim snovem, ki jih ima zelenjava, je narava določila važno vlogo v prehrani ljudi. Čeprav so neprebavljive, uravnavajo prebavo in redno iztrebljanje črevesa. Celulozo bi lahko primerjali s krtačo, čistilnim sredstvom, ki čisti in odstranjuje ostanke prebavljene in neprebavljene hrane, ki bi škodovala organizmu in ga zastrupljala, če bi v njem zastajala. Slaba prebava vpliva tudi na človekovo razpoloženje, povzroča slabo voljo, razdražljivost in glavobol.

Zelje nam zlasti pozimi nudi velike usluge, ko primanjkuje druge zelenjave. Oskrbuje nas z vitamini C, B¹, B₂ ter kalcijem in železom. Peteršilj ima petkrat več vitamina C kot pomaranča in je bogat z A vitamini. Korenček uživajo otroci upravičeno zelo radi v surovi obliki, ker ima veliko vitamina A in nekaj B¹, med minerali pa kalcij, magnezij in železo. Cvetča je priljubljenega okusa in za spremembo glede na kalcij in B vitamin prav priporočljiva.

Mogoče bi bili najbolj prizadeti, če bi nam zmanjkalo raznih vrst solate. Solato uživamo skoraj vedno v surovem stanju in spada dobro oprana k najvažnejšim dobaviteljem vitamina C, kalcija in celuloze.

V zdravstvenem interesu potrošnika in celotne družbe je, da uživa zdravo prehrano ter da s tem preprečuje bolezni, ki bi jih bilo sicer treba zdraviti. Brez zadostnih količin zelenjave pa ni zdrave prehrane.

- Zanimati se moramo tudi mi za družbene aktivnosti otrok.
- Tudi otroku dopustimo, da ima svojo malo tajno.
- Ne listajmo po njihovem dnevniku.
- Ne odpirajmo njegovih prvih pisem.
- Ne kregajmo otroka ves dan.

Ne smatramo v tem obdobju vsako trmo za zlo. Morda so bolj problematični tisti pubertetniki, ki k vsemu prikimajo. Pogosto se zgodi, da so taki otroci tudi v poznejšem življenju nesamostojni, stalno odvisni itd.

V tem obdobju bomo našim sinovom in hčeram prijatelji. Glavna garancija za srečen in nemoten razvoj otroka v tem obdobju pa je srečna družina. Toda, ker so starši nervozni, so nervozni tudi otroci. Kjer so doma nesoglasja, trajata obe fazi trme daljše obdobje, sta bolj intenzivni in lahko se zgodi, da tak otrok tudi kot odrasel človek reagira s trmo. Zavedati se moramo, da otrok v vsemu oponaša starše. Če nam je otrok pretirano trmast, posezimo tiho vase in se vprašajmo: ali smo tudi mi krivi?

V družinah, kjer je ljubezen in spoštovanje, preide otrok te faze dokaj neopazno, ker se počuti varnega.

Friziranje doma

Nekateri možje se zgrozijo, če le vidijo kje ležati lasno sponko ali če pride zakonska družica z navijalkami v laseh iz kopalnice. Samo malo spretnosti je treba, da ne rečemo celo zvižaje, pa se vendar stvar uredi brez nepotrebnih besed in pogledov.

— Lasno sponke prav gotovo manj motijo kot velike navijalke. Nekaj sponk ob straneh prav lepo prepreči »deformacijo« glave. Če pa uporabljamo prav tanke lasnice, z dvema lahko pritrdivo pramen las, pa boste prepričani, da je to najboljša rešitev.

— Navijalk ni treba uporabljati vsak dan. Če lase gosto navijamo, postanejo krhki, pustijo brez leska. Ni treba, da jih za vsako navijanje močite, samo malo jih navlažite ali potegnite nekajkrat z mokro roko preko njih.

— Sponke, lasnice in navijalke lahko dobro skrijemo pod turbanom iz tila ali drugo tanko tkanino; morda celo iz istega blaga, kot je vaša spalna srajca ali pižama.

— Seveda je najbolje, da hodite po stanovanju brez »lepotnih rekvizitov« na glavi, kar bo možu še najbolj všeč.

— Če se navijate zvečer, smuknite v posteljo v temi, da ne bi koga motil vaš videz.

— Čas, ko je vaš mož na sestanku ali kje drugje, uporabite za navijanje in ne šele takrat, ko vsi odidejo v postelje, vi pa se navijate pozno v noč.

— Gospodinja ima lahko navite lase vsaj nekaj časa med delom, če so vrata zaklenjena in je glava zavarovana pred prahom z gazo.

— Zaposlena žena naj si navije lase, ko pride domov. Lasje naj bodo naviti vsaj eno uro, to je dovolj.

Če ste preizkusili vse te načine in imate še težave, potem res ne pomaga ničesar več; vaš mož se bo pač moral privaditi, da bo zakonska družica nekaj časa »okrašena« z navijalkami. Vendar pazite; to je precejšnja preizkušnja za moža.

Zato je najbolje, da frizuro, ki jo prinese iz frizerskega salona skrbno negujete in jo skušate kar najdalj ohraniti. Ne razčesite se takoj, ko pridete od frizerja; če vam frizura ne ugaja, to je razumljivo. Pred spanjem si lase pritrdite s tankimi glavnički. Konice las oblikujte v šestico in jih pripnete s sponkami. Nato lase pokrijte s tanko mrežo.

Pri hišnih delih si lase zavarujte pred prahom in kuhinjsko soparo s tančico. Če se vam zgodi, da so se lasje navlažili, jih najprej osušite, nato pa si poskusite obnoviti prvotno obliko z rokami oziroma lase pripnete kot pred spanjem. Lase z rokami malo dvignite in pritiskajte nekaj minut ob straneh, da se umirijo in skočijo kolikor toliko v prejšnjo lego. Če to ne pomaga, se previdno počesite.

Dobra preizkušnja

Jajca so zelo pokvarljiva in se posebno v poletnih mesecih kaj hitro osušijo. Lupina je namreč porozna, tako da je zaradi izhlapevanja vode že po petih dneh moč opaziti spremembo pri teži. Nekoliko osušena jajca še niso pokvarjena, zato nam stresanje pri ušesu ne pove zmeraj zanesljivo, če imamo v roki klopotec. Najboljša preizkušnja: v litru vode raztopimo 15 dkg soli in v raztopino položimo jajca. Sveža bodo potonila na dno, osušena plavajo v solnici, pokvarjena pa bodo s precejšnjim delom gledala iz vode.

merjal svojo selitev (o kateri bi najraje ne bil mislil, ko bi to žena pustila) s selitvijo tega nenavadnega človeka. Kakor pri delu je tudi tukaj šlo vse ravno in gladko. Brez nereda v prtljagi, brez zmede pri služabništvu. Stvari so same našle svoj prostor, vse so bile koristne, preproste, jasno določene po število in namenu. Služabniki so se sporazumevali z očmi, brez besede, vzklikov in vpitja. Nič ni bilo dvomljivo, na ničemer sence zlovolje, nedolčnosti ali nereda.

Vedno in v vsem račun brez napake in ostanka.

Ravno tak je bil podpolkovnik pri prevzemu inventarja in pri razgovorih o delu in osebju generalnega konzulata.

Ko mu je von Mitterer govoril o Rotti kot glavnem sodelavcu, je nehote povsili oči in glas mu je postal neodločen. Zategoval je besede in rekel za prvega tolmača, da je malce... tako... trčen... da ni ravno preveč... izbrana cvetka, da pa je zelo koristen in vdan. Von Paulić je pa med pogovorom gledal ves čas malo v stran, nekako pošev. Velike oči so se mu zožile ter se mrzlo in zlobno zalesketale v kotičkih. Vse von Mittererjevo razlaganje je poslušal nemo in hladno, brez zanimanja pritrdjevanja ali godrnjanja. Očitno je prepustil sebi, da bo o tem kakor o inventarju, ki ga prevzema odločal po svojih ugotovitvah in po svojem računu, ki mora biti brez napak in ostanka.

Tak, kot se je nenadoma pokazal v Travniku, je moral von Paulić vsekakor pritegniti pozornost vznemirjene Ane Marije in ji vzbuditi večno živo in nikdar izpolnjeno občutje ljubezenskega navdušenja in megleno hrepenenje po soglasju duš. Konzulka ga je takoj krstila za »Antinousa v uniformi«, kar je podpolkovnik sprejel brez besede in spremembe na obrazu, kot stvar, ki nima in ne

more imeti nikakršne zveze z njim in s svetom okrog njega. Seznanila ga je s svojimi glasbenimi študijami. Podpolkovnik je bil popolnoma nemuzikalen, česar ni skrival in bi ne mogel, tudi ko bi bil hotel. Bil je pa brez tiste pretvarajoče ljubeznivosti, ki z njo ljudje brez poslušanja navadno sodelujejo v pogovorih o glasbi, kakor bi s tem hoteli zabrisati neko svojo krivdo. Pomenki o bajeslovju in rimskih pesnikih so bili na bolj trdnih nogah, toda tu je odpovedala Ana Marija. Na vsak njen dvostih je čudni podpolkovnik odgovoril z vrsto stihov. Največkrat je lahko po spominu recital vso pesem, od katere je ona vedela samo kitico, zraven pa je popravil še napako, ki jo je konzulka navadno naredila. Toda vse to je von Paulić govoril hladno, stvarno, brez vsakršne zveze s svojo osebo, z okoljem in živimi ljudmi sploh. In vsak njen lirični namig se je odbil od njega kot nerazumljiv zvok.

Ana Marija je osupnila. Doslej so se vsa njena srečanja, in bilo jih je mnogo, končala z razočaranjem in begom. Toda v svojih »pobegih« je vedno dosegla, da je možki napravil prvi korak ali naprej ali nazaj, ali pa oba. Še nikoli se ji ni pripetilo, da bi kdo ostal kar na mestu kakor ta brezdušni Antinous, pred katerim je zdaj zaman poskušala s svojo igro. To ji je bil nov in posebno krut način mučenja same sebe, kar je bilo takoj čutili povsod v hiši. (Rotta je že prvi dan rekel v pisarni s tistim umazananim jezikom, s kakršnim ljudje malenkostnih kancelijskih duš govorijo o svojih višjih, da »gospa pleše za angazman«.) Ko je von Mitterer uvajal novega konzula v delo, je Ana Marija vreščala po hiši, spreminjala močve odločbe, posedevala po polnih zabojih in jokalaj; ponoči je budila moža iz prvega spanja, da ga je mogla opljuskati z očitki in žaljkami, ki si jih je bila izmislila, ko je spal.

(Nadaljevanje sledi)

Akcija je temeljito premišljena in najskrbnejše organizirana. Brž ko se prične, se od-
vija točno kot kolesje ure. Nemogoče je,
da bi se kaj ponesrečilo, ker sem upošte-
val vse okoliščine. Po tem, kar sem ocenil,
pride na vsakega po 10.000 dolarjev či-
stega... Zdaj lahko greste. Samo Hilton
ostane. Z njim se bom še pomenil zaradi
nočnega čuvaja."

Člani Sullyjeve tolpe so svojemu šefu na
kratko pokimali in zapustili prostor.

Sully je napolnil dva kozarca z viskijem
in enega porinil Hiltonu.

"Sam veš," je rekel vodja tolpe, "da je
vse odvisno od tvojega dela."

Hilton je prikimal.

"Nočni čuvaj ima kar enako postavbo kot
ti," je razlagal Sully. "Najbrž je tudi tvojih
let. Mislim, da je oborožen. Pod nobenim
pogojem ne sme dvigniti poplaha. Glej, da
ga z enim samim udarcem odpraviš. Zato
— nobene obzirnosti. Mrtvec ne more več
govoriti. To je v prvi vrsti tudi zate naj-
ugodnejše. Razumeš?"

Zopet je Hilton pritrdilno pokimal.

Ko pa je nato odšel na cesto, se ni po-
čutil preveč dobro. Doslej se je bil v San
Franciscu še vedno s priložnostnim delom
nekako preživljal. Na stranska pota je pri-
šel šele v slabi družbi. Prišel je z malimi
talvinami in goljufijami. Potem je postal
član tolpe, ki se je ukvarjala s prodajo ma-
mil. Njegov položaj je bil podrejen. Zado-
stoval pa je, da je prišel za leto dni v ječo.
Šele nedavno je odložil kaznilniško obleko.
Niti poizkusil pa ni, da bi našel pošteno
delo. Kdo še najame bivšega kaznjenca?
Menil je, da se bo lahko preživljal edinole

s sodelovanjem pri newyorških tolpah. Že v
ječi je našel povezavo.

Hilton je občutil nekakšno slabost v že-
lodcu. Golovo, saj se je že večkrat pregre-
šil zoper postavbo. Toda moril ni nikdar.
Sedaj pa ni bilo več poti nazaj.

Pohajkoval je po mestu. Do izvršitve na-
ročila je imel še nekaj ur časa. Šel je v ki-
no in nato v gostilno na večerjo. Tedaj

ROLAND LEBL

NIKDAR NI PREPOZNO

je prisedel neki mož. Hilton je dvignil oči
od kroznika in bil naslednji trenutek prav
tako presenečen kot prišlek.

"Ni mogoče! Ti, William?"

"George!" je zaklical Hilton. "Kaj pa de-
laš tukaj? Misliš sem, da si v Franciscu."

"Ko je Sally umrla, sem se preselil," je
razlagal novodošli. Obujala sta spomine in
čas je prešel kot blisk.

"Škoda," je rekel George obžalujoče,
"da moram že iti. Moje delo se prične zve-
čer." — "Dober posel?" se je pozanimal
Hilton.

"Sem zadovoljen," je prikimal tovariš.
"Če ima človek hromo nogo, ni lahko do-
biti dobre službe. Toda moj šef je uvide-
ven. Zdaj sem nočni čuvaj." — "Kje?" je
vprašal Hilton. "Poznaš Standard Matew
Company?" — Hilton se je prepaden za-
strmel v sobesednika. "Ti — ti si tam —
nočni čuvaj?"

"Seveda. Zakaj se ti zdi to tako čudno?"
"Ker — —!" Hilton je nenadoma umolk-
nil in zaprl oči. Samo trenutek je premi-
ljal. Potem je spregovoril. Kratko in hripavo.
"Pojdi, greva."

Sully je napeto opazoval okna velikega
poslopja. V prilličju je dvakrat kratko in
enkrat dolgo zažarela luč.

"Vse okay!" je rekel zadovoljno poleg
njega čakajočim članom tolpe. "Hilton je
opravil točno po planu. Gremo! Pot je
prosta!"

Kakor sence so možje smuknili iz avto-
mobila in se postavili poleg Hiltona.

"Je mrtvec?" je vprašal Sully in pogledal
na tleh ležečega nočnega čuvaja, katerega
glava je bila vsa krvava.

"Z vso silo sem moral udariti," je odvrnil
Hilton. "Zagrabil je že za pištolo."

"Dobro," je pohvalil Sully. "Za vsak pri-
mer ostani tu in pazi. Čez dve uri pride av-
to po nas. Do takrat bomo opravili."

Golov svojega uspeha je s svojimi paj-
daši odhitel v prostor, kjer je bila blagajna.
In koj je izurjen strokovnjak pripravil svo-
je orodje, da jo čimprej odpre. Naenkrat pa
je zasijala stropna razsvetljava. Cevi revol-
verjev so bile z vseh strani naperjene v
zločince. Ko so videli, da ne morejo misliti

na beg, so se pustili brez odpora odpeljati.

V prilličju je ležal Hilton zleknen po tleh.
"Tale dečko," je rekel vodja kriminalne
odprave enemu stražniku, "pride v mrtvaš-
nico. Raje bi ga videl na vešalih." Obrnil
se je k možu v halji nočnega čuvaja in
nadaljeval: "Vam bi se zgodilo prav tako
kot vašemu tovarišu, če ne bi bili hitrejši."

Zdaj je zaslučil Sully, zakaj se je bil rop
ponesrečil. Hiltona je presenetil in ubil dru-
gi nočni čuvaj. In ta mož je takoj nato ob-
vestil policijo.

S tem je lahko svojega pajdaša črtal
iz seznama.

Ko pa se je patrolja z zločinci odpeljala,
je zaostali kriminalni komisar Hiltonu stisnil
roko. "Komedija se je obnesla. Celotno dvoj-
no. Prvič, ko je bila tolpa prepričana, da
je nočni čuvaj ubit in drugič, ko so bili tudi
glede vas prepričani, da ste že na drugem
svetu. Pravočasno ste se premislili in s tem,
da ste nam razkrili zaročilo, ste napravili po-
liciji veliko uslugo. Povrh se vam ni več tre-
ba bati, da bi se tolpa nad vami mašče-
vala, ker vsi mislijo, da ste mrtvi. S pre-
iskovalnim sodnikom se bom pa že o vsem
potrebem pomenil. Mislim, Hilton, da se se-
daj precej boljše počutite kot pred nekaj
urami. Spet ste našli pravo pot. Za to ni
nikdar prepozno."

"Drži, inšpektor," je odvrnil Hilton in se
prisrčno nasmešnil možu, s katerim se je
bil pogovarjal v gostilni. "Srečen sem, da
sem nalezl na Georgea in da je on nočni
čuvaj prav v tem podjetju, katerega je ho-
tela Sullyjeva tolpa okraati. S tem se je v
meni vse preokrenilo. Saj vendar nisem mo-
gel ubiti moža, ki je bil poročen z mojo
pokojno sestro."

za oddih in razvedrilo

Bilo je pol desetih zvečer, ko je parkirala
svoj falcon pred hišo številka 121 na Waver-
leyevi aveniji ter počasi stopila iz avtomobila.
Pogledala je na desno in levo med gosto
drevje, ki je obdajalo hišo. Nikogar ni opa-
zila. Ugotovila je, da so bile druge hiše do-
volj oddaljene, da je med sosedi vladal mir,
in imela to za dobro znamenje.

V levici je stiskala torbico in pletene ro-
kavice iz bombaža ter se obotavljajoč napotila

JAMES HOLDING:

Pogodba

Po tlakovanju poti. Šla je mimo tablice z na-
pisom: »Dr. Elijah Turner«. Nato je videla,
da je v eni izmed sob v prvem nadstropju
luč ter da nekdo hodi za spuščeni zave-
sami.

Ko je prišla do zvonca, si je oddahnila.
Bil je doma.

Vendar je morala trikrat pozvoniti, pre-
den je zaslišala odgovor.

Ko se ji je naposled le oglašil, je prižgal
zunanjo svetilko. Na pol je odprl vrata in
jo pogledal. Bil je v srajci z zavahanimi ro-
kavi in odpetim ovratnikom. Vročina je bila
res nenavadna.

"Da?" je počasi spregovoril. »Kaj bi radi,
prosim?"

"Doktor Turner?" je boječe vprašala. »Pri-
jateljica iz Summersida mi je svetovala, naj
grem k vam.«

Nekoliko bolj je odprl vrata.

"Ne stanujete v mestu? Zal mi je. Bojim se,
da ste prišli zaman. Čas obiskov je že davno
minil, veste, sicer pa..."

"Prosim vas, doktor," je moledovala ter
nehote stopila korak naprej, tako da se je
moral umakniti. »Moram govoriti z vami.
Moram! Zelo važno je.«

"Dobro je nejevoljno rekel. »Vendar samo
nekaj sekund. Vstopite.«

Peljal jo je v sprejemnico za bolnike, pri-
žgal luč in z roko pokazal na dolg sedež.

"Sedite," je tiho dejal.

Sedla je, pri tem je stisnila kolena in vzrav-
nala hrbet. Torbico in rokavice je položila
na kolena. Medtem ko je doktor sedel v vr-
tljivem naslanjaču za pisalno mizo, se je raz-
gledovala po sobi, kakor da bi lahko zgle-
dala kaj posebnega. Nato je pogledala dok-
torja. Videti je bil dosti starejši, kot si je
mislila! »Približno šestdeset let ima,« je pomi-
slila. Bil je vitek in mišičast, grivaste sive lase
je imel skrbno počesane.

"Saj ste res doktor Turner, kajne?"

"Da, sem," ji je odgovoril. »Kaj lahko sto-
rim za vas, gospodična?"

Nervozno je požrla slino, nato pa izbruh-
nila:

"Prijateljica iz Summersida mi je rekla, da
mi boste pomagali, doktor. Rekla je, da se
vam večkrat pripeti, da pomagata ljudem,
ki... ki..."

"Ki kaj?"

Začutila je, da je močno zardela.

"Česa ste tako hudo potrebni?" je presene-
čeno vprašal.

Imela je za dobro znamenje, ker je ni vpra-
šal za ime. Vendar je čutila, da mu ne more
kar tako odgovoriti. Stisnila je kolena in za-
jecljala:

"No, doktor... to gotovo veste... ne?
Natalie mi je povedala, da ste na tekočem..."

Tedaj so jo zdravnikove oči prvič temelji-
to pogledale. Opazil je, da je bila bledikava,

skoraj fizično živčna, da je bila premočno na-
pudrana. Tako je hotela zakriti izpuščaje na
čelu. Razen tega so bile njene zenice že čis-
to ozke.

"Mislite — mamila?" je suho spregovoril.
Pobesila je pogled.

"Morfij?"

Prikimala je.

"Zakaj ne greste k svojemu zdravniku,
dekle?" je vprašal in stisnil pesti. »Ničesar
ne morem storiti za vas.«

"Lahko bi mi pomagali," je vztrajala in
»Ki so tega tako potrebni kot jaz.«

mečkala rokavice v rokah. »Natalie mi je
rekla, da ste ji pomagali, ko je potrebovala.«

Z roko si je šel skozi lase in namrščil obrvi.
Hotela je premagati njegovo neodločnost:

"Oh! saj ni zame, doktor! Nikar ne mislite,
da potrebujem morfij zase! Za mater. Umira
za rakom, pa potrebuje pomirjevalnih sred-
stev, ki bi ublažila njeno trpljenje. Uboga
mati, trpi kot mučenica!"

"Če je tako vas še enkrat vprašam: Zakaj
ne greste k svojemu zdravniku?"

Nepremično se je zastrmela vanj in ga sku-
šala prevarati:

"Ne ordinira več... V stiski je..."

"Kako se piše?" je vprašal dr. Turner.

"V redu," je nadaljevala in spustila roka-
vice na tla. »Lažem. Potrebujem ga zase. Mo-
ram ga dobiti. Napišite mi recept, doktor.
Obljubljam vam, da bom vzela morfij v
Chicagu, kjer vas lekarnar gotovo ne pozna.
Plačala bom, kolikor zahtevate.«

"Plačali mi boste! Koliko?" je dejal tako
tiho, da ga je komaj slišala.

"No, Natalie mi je rekla, da ste hoteli od-
nje pet dolarjev za recept. Pri sebi imam ti-
soč dolarjev."

Spet jo je obšlo upanje in prvi strah jo je
minil. Segla je v torbico in potegnila na dan
šop bankovcev. Nagnila se je naprej ter po-
ložila denar na pisalno mizo.

"Tako," je rekla in sunkovito dihala. »Pro-
sim vas! Dam več, kot je treba!"

"Kaže, da ne veste, kaj govorite. Napisati
recept za mamilo je v takšnih okoliščinah
več kot nezakonito, gospodična. To je neod-
pustljiv zločin proti vsem moralnim načelom,
po katerih se ravna pošteno ljudje! Kaj ne
vidite tega?"

"Zdaj ni čas za moralne pridige, stari ma-
zač!" je zavpila. »Vzemite denar in napi-

šite mi recept! Vem, da ves čas delate tako.
Natalie mi je povedala.«

Mračno jo je pogledal, vstal in odrinil de-
nar proti njej.

"Ne poznam vaše prijateljice," je trdo spre-
govoril, »in je tudi ne maram poznati. Ven-
dar, kdorkoli je že, hudo se moti. Nikoli ni-
sem počel tega, kar mi pripovedujete, in tudi
nikoli ne bom. Zdravnik sem, gospodična, ne
pa prekupevalec z mamili!"

Zgrabil jo je za komolec in jo dvignil s
sedeža.

"Vzemite denar in pojdite v bolnišnico,
kjer bodo poskrbeli za vas. Ne bo vam žal.«

Hitro jo je odvedel k vratom, čeprav se
je upirala, in jo potisnil ven.

"Hudo mi je, gospodična," so bile zadnje
besede, ki jih je spregovoril, preden je zaprl
vrata, »bolj mi je hudo, kot si mislite,« je še
zammrmal sam zase.

Ko je odšla, je ugasnil luč v sobi za spre-
jemanje bolnikov ter šel po stopnicah v drugo
nadstropje. Stopal je počasi, kot zelo star člo-
vek, kot starec pri devetdesetih letih, morda...

Počasi je stopil v sobo in šel k postelji, kjer
je ležal njegov sin, doktor Elijah Turner, ki je
imel hud napad astme. Med zobmi je tiščal
ustnik kisikove bombe in vsrkaval življenje.

Vprašujoče se je zazrl v očeta.

"Neka ženska iz Summersida," je mukoma
spregovoril Noah Turner in potegnil stol k
postelji.

Migljaj v sinovih očeh mu je povedal, da
ga posluša. Slabotno sikanje kisika je skoraj
napolnilo sobo.

"Hotela je, naj ji napišem recept za morfij,
Elijah. Uživala mamil je in mislila je, da
sem ti. Prepričevala me je, da si ti to red-
no delal.«

Obup, strah in osramočenost so se pokazali
v Elijahovih očeh. Vendar ni mogel potegniti
ustnika iz ust, da bi spregovoril. Oče je na-
daljeval:

"Ko sem videl, da boš imel nov napad, sem
mislil da bi bil nocoj ob tebi namesto bol-
ničarke, fant moj. Sprejel bi tudi bolnike,
ki bi morda prišli k tebi. (Govoril je premi-
šljeno, kakor da bi se pogovarjal sam s seboj.)
Sicer nihče ne ve za tvojo bolezen, nihče,
razen mene, ne? Stari doktor Turner. Zdrav-
nik, ki te je rodil in vzgojil, ker nisi imel ma-
tere, in ki ti je pomagal, ko si študiral medi-
cino. In ki je skoro umrl od ponosa, ko si
postal doktor Turner, šesti po vrsti.«

Umolknil je. Čelo se mu je nagubalo. Ne-
nehno je gledal sina v obraz.

"Oh, ponosen sem bil nate, Elijah! Pono-
sen nate vse do nocoj. Ponosen na tvoj uspeh,
ko si začel privatno prakso. (Glas mu je bil
vse bolj str.) Privatna sprejemnica! Resnično,
zelo privatna... Umazana, najbolj umazana
stvar, ki jo lahko storiš, če hočeš onečastiti naš
poklic in pet zdravnikov, ki ga je opravljalo
pred teboj. (Glas se mu je skoraj zgubil v ti-
šini sobe.) Zdaj nisem več ponosen nate, fant
moj.«

Nagnil se je naprej.

"So umazanije, ki jih zdravnik lahko pre-
maga in pozabi, take, ki mu jih lahko celo
oprostiš, fant moj. Toda tega, da piše recepte
za uživalce mamil, tega mu ne morejo opro-

stiti. Samo smrt lahko opere tako umazanijo.
Kaj misliš?"

Zvišal je glas.

"Se strinjaš z mojo diagnozo, doktor?"

Elijah je avtomatsko vdihaval kisik, v nje-
govih očeh pa je bilo videti obžalovanje,
opravičilo in prošnjo. Pritrdil je.

"Ne morem čakati tvojega odgovora," je
dejal oče. (Stegnil je roko in pograbil cev-
ko, ki jo je sunkoma izpulil iz sinovih ust.)

"Odgovori mi, če te vprašam, fant moj."

Sin je bil brez kisika, zvišal se je na po-
stelji in obupno lovil sapo, stokal je in se
dušil. Z že modrimi in mrzlimi prsti je iskal
kisikovo bombo.

Oče se ni zmenil za njegovo trpljenje.

"Če se strinjaš z mojo diagnozo, doktor
Turner, se bova tukaj lotila zdravljenja," je
mirno dejal ter skrbno držal kisikovo bombo
stran od sinovega dosega...

DOMISLICE

Sreča daje mnogim preveč, nikomur
pa dovolj. [Marcial]

Mnogim se sreča nasmeje medtem,
ko spijo. [Verdier]

Noben zli človek ni srečen. [Juvenal]

Težko je prenašati nesrečo, še težje
srečo. [Hölderlin]

Skrivnost sreče je v tem, da priča-
kuješ mnogo od sebe pa malo od
drugih. [Guinon]

Življenje je pač tako: kar nekoga
osreči, drugega nujno onesreči. [Gautier]

Srce je bogastvo, ki se ne prodaja
in ne kupuje, marveč daruje. [Flaubert]

Sreča je samo ljubezen in zamo
ljubezen je sreča. [Chamisso]

Pri nekaterih starodavnih ljudstvih
so šteli samo srečni dnevi; tako si je
neki modrec pred smrtjo dal vklesati
tale epitaf: »Doživel sem šestinpe-
deset let, živel sem samo štiri.« [Pananti]

Jeza zamegli razum, vendar pre-
zrači srce. [Tommaso]

Um išče, srce najde. [Sand]

Kolonializem še vedno važen problem

Politika »klasičnega« kolonializma je sicer danes že precej iz rabe in se je kolonializem po zaslugi junaškega osvobodilnega boja dolga desetletja zasužnjenih narodov že omejil na redke predele sveta ter postal v bistvu le še lokalni pojav afriškega območja, vendar je ostalo vprašanje kolonializma še vedno eden glavnih problemov sodobnega sveta. Gre za tri glavna vprašanja: osvoboditev preostalih kolonialnih dežel izpod tuje-ga gospodstva, odstranitev posledic, ki jih je v danes že neodvisnih deželah zapustila dol-goletna kolonialna politika ter vključitev teh držav v splošni razvoj, in končno boj proti pojavom tako imenovanega neokolonializma.

Na ruševinah včerajšnjih velikih kolonial-nih kraljestev je zrastle na desetine neodvis-nih nacionalnih držav, ki so se že uveljavile na mednarodnem političnem odru kot zrel, aktiven politični subjekt, ki je vzel trdno v svoje roke urejanje regionalnih problemov in brez udeležbe katerega si je čedalje manj mo-goče zamišljati obravnavanje ali reševanje ši-riš svetovnih problemov. V nasprotju s po-ložajem, kakršen je bil pred dvema ali celo samo pred enim desetletjem, ko so kolonialni upravitelji vladali skoraj nad vso Azijo in Afriko, so se dandanes že skoraj vse azijske države z neznatnimi izjemami otresele tujega gospodstva, pa tudi v Afriki so se ostanki te-ga gospodstva obdržali le še v nekaterih deže-lah.

Kljub temu pa so tudi v zadnjih letih na številnih velikih konferencah obravnavali kot enega glavnih problemov sodobnega sveta vprašanje kolonializma oziroma njegove do-končne likvidacije. Da omenimo le konferenco neangažiranih držav v Beogradu in zasedanje Generalne skupščine OZN, pa tudi na nedavni konferenci najvišjih predstavnikov neodvis-nih afriških držav v Adis Abebi se je poka-zalo, da je kolonialni problem še vedno naj-večje važnosti za afriško in splošno neanga-žirano politiko, ki uvrščata neodoljivo in radikalno rešitev tega problema v isto vrsto z zahtevo po pozitivni rešitvi drugih temelj-nih problemov, od katerih sta odvisna

ureditev odnosov v sodobnem svetu in sožitje med narodi

Afriške države, ki so se zbrale na konfe-renci v Adis Abebi, so izvenafriškim državam in velesilam dovolj jasno povedale, da bodo v prihodnje njihovi odnosi močno in pred-vsem odvisni od odnosov izvenafriških sil in izvenafriške politike do zahtev in prizade-vanj Afrike, da bi odpravila na svojih tleh ostanke kolonializma in se otrešla ostankov ter posledic kolonialne preteklosti.

Vse dotlej, dokler so v veljavi kolonialni odnosi, pa četudi v najmanjšem obsegu in na najbolj omejenem prostoru, negibno nastajajo eksplozije in krize, ki v današnjih svetovnih razmerah nenehno grozijo, da se bodo spre-menile v širše konflikte. Če omenimo le krize, ki jih je kolonialna politika povzročila v zvezi z Zahodnim Iranom, Kongom, Laosom, Al-žirijo, Angolo itd., potem lahko razumemo, zakaj je tako glasna in nestrpna zahteva po likvidaciji kolonialnih odnosov in zakaj pri-pisuje napredna in neangažirana politika tem-u vprašanju takšen pomen. V eksplozivnih odnosih, kakršni so odnosi v sedanjem raz-deljenem svetu, pomeni nadaljevanje kolonial-

ne dominacije — četudi na najmanjšem pro-storu — nad večjim ali manjšim številom dr-žav spričo svojih posledic in neposrednih učinkov

stalno agresijo in stalno grožnjo miru

Zato se likvidacija kolonialnih odnosov, ki so tudi sicer očitno kršenje naravnih in zgo-dovinskih pravic narodov do svobode in ne-odvisnosti, vsiljuje ne le kot stvar prava in pravice, temveč predvsem kot bistveni sestav-ni del splošne politike miru in kot prvi pogoj za uspešno ohranitev miru.

Poleg tega obsega kolonialni problem ši-rok krog neurejenih odnosov, nenormalnih pojavov in nerešenih problemov, ki so posledica kolonialnega sistema in kolonialne poli-tike v stoletjih in desetletjih na obsežnih predelih sveta. Gospodarska in splošna zaosta-lost nekdanjih in sedanjih kolonialnih dežel ter

neenakopravni položaj in diskriminacija

le-teh na področju mednarodnega gospodarske-ga in drugega sodelovanja, to so vprašanja, s katerimi se v zadnjih letih bavijo najpo-membnejši svetovni forumi. Kairska konfe-rencia o razvojnih problemih kot tudi bližnja svetovna konferenca o trgovini in razvoju sta rezultat potrebe sveta in zahteve držav v razvoju — bivših kolonij, da se raznim oblikam diskriminacije in neenakopravnosti na-pravi konec in da se neenakopravni odnosi, podedovani iz časov kolonializma nadomestijo z odnosi enakopravnega sodelovanja.

Okoliščina, ki v novem času še posebej zapleta rešitev tega problema, pa je v priza-devanjih nekaterih neokolonialnih sil, da bi zasedle pozicije kolonialistov in da bi jih zamenjale v nekdanjih in sedanjih kolonijah, seveda v spremenjenih, sodobnih oblikah. Takšno politiko skušajo opravičiti, češ da je tre-ba obdržati splošno »ravnotežje«, ki naj bi ga porušil odhod kolonialnih sil. V resnici pa pomeni

napadalna in vsiljiva neokolonialna politika

veliko nevarnost, kajti kaže se kot novejša varianta imperializma.

Tako razširjena vsebina sodobnega kolo-nialnega problema sama po sebi določa njego-vo težo na torišču svetovne politike in opo-zarja na pomen, ki ga ima pozitivna rešitev tega problema za konsolidacijo mednarodne-ga miru in kot prvi pogoj za uresničenje res-ničnega sožitja med narodi.

Državna založba Slovenije

je razpisala subskripcijo za

Zbrana dela Lovra Kuharja — Prežihovega Voranca

ki bodo v okviru »Zbranih del slovenskih pesnikov in pisateljev« izšla v dva-najstih knjigah:

1. POVESTI
2. SAMORASTNIKI
3. DOBERDOB
4. POŽGANICA
5. JAMNICA I.
6. JAMNICA II.



7. POTOPISI
8. REPORTAŽE IN ZAPISI
9. SOLZICE IN DRAMA
10. PUBLICISTIKA
11. KORESPONDENCA
12. MONOGRAFIJA

Zbrana dela Prežihovega Voranca (urednika zbirke sta Drago Družkovič in Jože Koruza) bo Državna založba Slovenije izdala v štirih serijah. Prva serija (tri knjige) izide v letu 1963, ostale tri serije po 3 knjige pa vsako nadaljnje leto, tako do bo zadnja knjiga izšla v letu 1966. Letos izidejo: Povesti ter Jamnica I. in Jamnica II.

Knjige bodo tiskane na brezlesnem papirju, vezane v celo platno s ščitnimi ovitki, v obsegu 1300 strani za serijo.

V subskripciji (prednaročilu) znaša cena prve serije, torej za tri knjige sku-paj, 210 šilingov, plačljivih tudi v obrokih; v redni prodaji bodo knjige dražje. Cene preostalih serij bodo določene naknadno.

Zbirko lahko naročite tudi v knjigarni »Naša knjiga«, vendar opozarjamo, da z naročili pohitite, ker sprejema založba prednaročila le do 30. junija.

»Naša knjiga«, Celovec, Wulfengasse

RADIOPROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pasro mešano — 7.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.00 Za gospodinjstvo — 13.00 Pestro mešano — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 16.55 Kulturne vesti — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa.
Sobota, 22. 6.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrh — 8.15 Sodobna orkestrska dela — 14.15 Pozdrav nate — 15.50 Za filateliste — 16.30 Širni pisani svet — 16.55 O lepem vedenju — 17.00 Popol-danski koncert — 18.00 Gledališka in filmska kritika — 19.00 Šport — 20.15 Koncert dunajskih filharmonikov.
Nedelja, 23. 6.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Popevke — 11.00 Koncert v zelenem — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Skozi svet, skozi čas — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Vesela petje, veselo igranje — 19.00 Šport — 20.10 Človek, ne jezi se — 21.18 Ob lepi modri Donavi.
Ponedeljek, 24. 6.: 8.15 L'Orchestre de la Suisse Ro-mande — 13.30 Male melodije — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kolček — 16.00 Glasba zate — 18.25 Za vas? Za vse! — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Pomemben dan v življenju naših otrok — 20.15 Sio let medicinske fakultete v Gradcu — 20.30 Koroška lovka ura — 21.15 Operni koncert.
Torek, 25. 6.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Ka-morna glasba — 16.00 Glasba zate — 17.00 V kon-certni kavarni — 18.25 Če mene vprašate — 19.00 Do-ber večer, dragi poslušalci — 20.15 »Potovanje v ze-lene senca« — 21.00 Pesem za lahka noč.
Sreda, 26. 6.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Mali jutranji koncert — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Predstavljam: Mladi taleni — 16.00 Glasba zate — 18.15 Pomoč vsakemu potrebuje — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Dunajski slavnostni tedni — 21.25 Zabavna glasba.
Četrtek, 27. 6.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Posebej za vas — 15.45 Koroški avtorji: Gerhard Glawitschnig — 16.00 Glasba zate — 18.00 Kulturne vesti — 18.20 Od-daja za delavce — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 »Zrušeni angel« — 21.00 Zveneča alpska dežela.
Petek, 28. 6.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Mali jutranji koncert — 15.00 Komorna glasba — 15.45 Kulturno ogledalo — 16.00 Glasba zate — 18.00 Kara-ška ljudska univerza — 19.00 Dober večer, dragi po-slušalci — 19.15 Biserilepote — 20.15 Z glasbo gre vse lažje — 21.00 Orkestrski koncert.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 00.00.
Dnevne oddaje: 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.50 Pestro mešano — 7.10 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporter na polji — 18.00 Dobro razpoloženi — 19.00 Za otroke — 19.10 Pestro mešano — 19.20 Kaj slišite danes zvečer — 21.55 Šport
Sobota, 22. 6.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.45 Ti in žival — 10.00 Solska oddaja — 11.00 Ljudstvo in domovina — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Agrarna politika — 14.40 Tehnični razgled — 15.15 Vsaka stvar ima dve strani — 16.00 Za delavno ženo — 16.30 Za pri-jatelja popevk — 17.10 Ustavna zgodovina srednjega veka — 17.40 Vseh devet — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.30 V zvezdah je zapisano — 21.00 Strauss igra.
Nedelja, 23. 6.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Operni koncert — 10.15 Koncert za začetek poletja — 11.15 Orkestrski koncert — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Mladinska glasba — 15.00 »Evropa pleše in igra«, odlomki iz 1. in 2. folklornega festi-vala ob Vrbskem jezeru — 16.00 Glasba ne pozna meja — 18.25 Nazaj v šolsko klopo — 19.10 Teden dni sve-lovnega dogajanja — 19.30 Dunajski slavnostni tedni: Sergej Prokofjev — 21.15 Kobilice pridejo.
Ponedeljek, 24. 6.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Iz ustvarjanja velikih moj-strov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 16.30 Švicarski komponisti — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 Graške poletne igre — 22.15 Ti-soč taktov plesne glasbe.
Torek, 25. 6.: 6.05 Preden odidete — 8.20 Z veselo igro — 9.00 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Lahka kri — 13.20 Teden pri združenih narodih — 13.30 Pomembni orkestri — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.30 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.15 Znanje za vse — 17.40 Znanost v Ameriki — 17.50 Esperanto — 19.30 Salzburg, krasni Salzburg — 20.00 Od opere do musikla — 21.30 O tem lahko govorimo.
Sreda, 26. 6.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Veda in veselo — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Halal Teenagerji! — 20.15 »Glasbene note« — 21.10 Temza-Donava.
Četrtek, 27. 6.: 6.05 Preden odidete — 8.10 Glasba na fekočem traku — 9.00 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 11.00 Malo kratka, malo dolgo — 13.30 Orkestrski koncert — 15.00 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Šahovska igra in kriminalistika — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 Zveneče platno — 20.00 Pozor, snemanje! — 22.15 Ritem veselja.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 22. 6.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.
Nedelja, 23. 6.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.
Ponedeljek, 24. 6.: 14.15 Poročila, objave. Pregled spo-reda. Z zaključne prireditve državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence v Celovcu, dne 23. 6. 1963 (I. del) — 18.00 Za naša vas.
Torek, 25. 6.: 14.15 Poročila, objave. Solistična ura.
Sreda, 26. 6.: 14.15 Poročila, objave. Kar želite za-igramo.
Četrtek, 27. 6.: 14.15 Poročila, objave. Zana in dom.
Petek, 28. 6.: 14.15 Poročila, objave. Od petka do petka po njih krajih in pri naših ljudeh. Malo ljudskega humorja...

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.
Oddaja na srednjem valu 327,1 — 237 — 212,4 — 202 m
UKV frekvence 96,5 — 92,9 — 94,1 — 88,5 — 97,9 MHz

Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 8.25 Zabavni kaleidoskop — 10.15 Od tod in onod — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Melodije ob 12.25 — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in v svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik.

Sobota, 22. 6.: 8.35 Zabavni orkester RTV Ljubljana — 9.25 Deset pianistov iz desetih dežel — 10.15 Popevke za vas — 12.15 Po domačih logih in planinah — 13.30 Trikrat pet — 13.45 Jugoslovanski pevci v popularnih operah — 14.35 Voščila — 15.15 Zabavna glasba — 17.50 Kilara v ritmu — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Skladnice za kratek čas — 18.45 Nova v znanosti — 20.00 Po domače... — 20.00 Arsene Lupin — 21.00 Za konec tedna — ples.

Nedelja, 23. 6.: 8.00 Mladinska radijska igra — 8.42 Najboljši pevski zbori na III. mladinskem festivalu Celju — 9.05 Voščila — 10.00 Se pomnite, tovariši! — 11.50 Tisoč taktov za dober tek — 12.05 Voščila — 13.30 Za naša vas — 14.00 Koncert pri vas doma — 14.10 5 slavnih opernih pevci — 15.15 Zabavni orkester Man-lavani — 15.30 Prijetna nedeljska popoldne — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Številnim zvestim poslušal-cem naše pesmi — 20.40 Zabavni orkester Bela Sanderi.
Ponedeljek, 24. 6.: 8.05 Vesele domače izvajajo slo-venski zbori — 8.30 Domača ansambla »Ad hoc« in »Weekend« — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Na-radne pesmi doma in na tujem — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Domači napravi za prijetno popoldne — 12.45 Dalmatinske narodne — 13.30 Trideset vrednih minut — 14.05 Morda si želite to poslušati? — 15.15 Pojo zabavni zbori — 15.40 Literarni sprehod — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Od takta do takta — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 20.00 Dva češka mojstra iz 18. stoletja — 20.20 5 po-pevkami po svetu — 20.45 Kulturna kronika — 21.00 Skladatelji dirigirajo lastna dela.

Torek, 25. 6.: 8.05 Uspehi sopranistke Brigt Nilsson — 8.35 Z lokom po strunah — 9.10 Mojstri simfonije — 10.15 Plesna orkestra Della Haensch in Jerry Mengo — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne — 12.40 Igra pihalni orkester — 13.30 Ploščo za ploščo — 14.05 Domači izvajalci — 14.35 Voščila — 15.30 V torek na svidenje — 17.05 Koncert po željah — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Odmevi z gora... — 18.45 5 knjižnega trga — 20.00 Pojo ju-goslovanski pevci zabavne glasbe — 20.20 Radijska igra — 21.20 Serenadni večer.

Sreda, 26. 6.: 8.05 Opera in balet — 8.55 Človek in zdravje — 12.05 Zabavna glasba — 12.30 Domači napravi za prijetno opoldne — 12.45 Poje Komorni zbor radia Ljubljana — 14.05 Ob zvokih zabavne glasbe — 14.35 Iz slovenske glasbene lirike — 15.15 Ob glasbenem av-tomatu — 15.40 Amaterji na našem odru — 17.05 Pro-mennadni koncert — 18.00 Ljudski parlament — 20.00 Panorama zabavnih melodij — 21.05 Skupni program JRT: studio Zagreb.

Četrtek, 27. 6.: 8.32 Pojela Lola Novakovič in Ralko Irgolič — 9.35 Malo instrumentov, veliko glasbe — 10.15 Odlomki iz slovenskih oper — 12.05 Zabavna glasba — 12.25 Domači napravi za prijetno opoldne — 12.40 Poje Invalidski parizanski pevski zbor — 13.30 Zabavni po-puri — 14.05 Zabavni orkester Rudy Risavy — 14.35 Voščila — 15.15 Če želite, zaplešite! — 17.05 Sovjetski vi-rilisti — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.10 Tr-ristična oddaja — 19.05 Glasbene razglednice — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 20.45 5 hollywoodskim simfoničnim orkestrom — 21.00 Izročila XX. stoletja.

TELEVIZIJA

Sobota, 22. 6.: 18.30 Kaj vidimo novega — 19.30 Po-ročila — 20.15 »Bingo-bingo«, zabavna igra — 22.15 Evropsko prvenstvo v družabnem plesu.

Nedelja, 23. 6.: 13.45 Obisk ameriškega predsednika v Zahodni Nemčiji — 17.30 »Fury«, zgodba konja — 18.00 Svet mladine — 18.30 Za družino — 19.00 Sedem dni dogajanj — 19.30 Družina Leitner — 20.00 Poročila in športni komentar — 20.15 »Vrata treskajo« — 21.45 Film o umetniški cesti Rima — 22.15 Evropsko plesno prvenstvo — 22.55 Poročila.

Ponedeljek, 24. 6.: 16.30 Obisk ameriškega predsednika v Zah. Nemčiji — 19.00 Aktualni šport — 19.30 Poročila — 20.15 »Dober let« — 21.15 Športno omizje — 22.00 Poročila.

Torek, 25. 6.: 10.45 in 15.30 Obisk ameriškega pre-dsednika v Zah. Nemčiji — 19.00 Leteča policija Isar 12 — 19.30 Poročila — 20.15 »Zaljubljen v tri oranže«, opera.

Sreda, 26. 6.: 10.00 Obisk ameriškega predsednika v Zah. Nemčiji — 17.15 Za otroke: Pavliha — 18.00 Za družino — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Poročila — 20.00 Divji zapad, kol je res bil — 21.00 »Kaj sem?«.

Četrtek, 27. 6.: 11.00 Solska oddaja — 19.00 Šport — 19.30 Poročila — 20.15 Oknar — 21.00 Deska, ki pomenijo svet — 21.45 Poročila.

Petek, 28. 6.: 19.00 Trg ob koncu tedna — 19.30 Po-ročila — 20.15 Gledališka predstava — 21.50 Poročila.

Promet s poštnimi avtobusi v inozemstvo

Poštna in telegrafska direkcija Celovec sporoča, da je uvedla avtobusni promet na naslednjih linijah v inozemstvo:

Proga Celovec—Otok—Vrba—Baško jezero—Trbiž—Višarje v torkih, četrkih in sobotah;

proga Vrba—Poreče—Celovec—Ljubelj—Bled v četrkih in petkih;

proga Beljak—Baško jezero—Bled v tor-kih in petkih;

proga Weissensee—Šmohor—Višarje v torkih in od 6. julija dalje tudi ob praznikih;

proga Koče—Plöckenpass—Grado v tor-kih in od 5. julija dalje tudi ob nedeljah in praznikih.

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec - Klagenfurt, Gossmeler-gasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, od-govorni urednik: Lovro Poločnik. — Tiska založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Po-pis naj se pošilja na naslov: Celovec - Klagenfurt 2. Postfach 124.